

RAPORT Z WIZYTACJI (ocena programowa)

**dokonanej w dniach 8 - 9 czerwca 2015 r.
na kierunku *turystyka i rekreacja* prowadzonym na Wydziale Turystyki i Rekreacji
ALMAMER Szkoła Wyższa w Warszawie
na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu praktycznym.**

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Tadeusz Kufel - członek PKA

członkowie:

- prof. dr hab. Wanda Gaczek - członek PKA

- dr hab. Beata Pluta - ekspert PKA

- mgr Hanna Chrobak-Marszał - ekspert PKA

- Karolina Bobusia – ekspert PKA - przedstawiciel Parlamentu Studenckiego RP

Krótką informacją o wizytacji

Wizytacja na Wydziale Turystyki i Rekreacji ALMAMER Szkoła Wyższa w Warszawie na kierunku *turystyka i rekreacja* odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2014/2015. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz drugi.

Pierwsza ocena jakości kształcenia na tym kierunku studiów odbyła się w roku 2009 i zakończyła wydaniem oceny pozytywnej (Uchwała Nr 155/2009 Prezydium Państwowej Komisji Akredytacyjnej z dnia 5 marca 2009 r.).

Obecna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytacja ta została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Natomiast raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie raportu samooceny, a także dokumentacji przedstawionej w toku wizytacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych oraz zaliczeniowych, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna oceny jakości kształcenia

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji

Kryterium 1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę.

1.1).

ALMAMER Szkoła Wyższa w Warszawie (poprzednia nazwa Uczelni – Wyższa Szkoła Ekonomiczna w Warszawie) rozpoczęła działalność od prowadzenia kształcenia na kierunkach *ekonomia* oraz *turystyka i rekreacja* na mocy decyzji Ministra Edukacji Narodowej Nr DNS-3-0145/TBM/212/94 z dnia 28 czerwca 1994 r. nadającej uprawnienia do prowadzenia wyższych studiów zawodowych. Uprawnienia do prowadzenia kształcenia na ocenianym kierunku studiów *turystyka i rekreacja* na poziomie studiów drugiego stopnia

Uczelnia otrzymała decyzją Ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego nr DNS-1-0145-515/TBM/2000 w dniu 17 sierpnia 2000 r.

Na mocy decyzji Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego nr DNS-WUN-6011-12513-2/AM/11 z dnia 27 stycznia 2011 r. Uczelnia otrzymała nazwę w jej obecnym brzmieniu tj. ALMAMER Szkoła Wyższa w Warszawie.

Strategia Uczelni została zatwierdzona – zgodnie z przepisami Statutu Uczelni – Uchwałą Senatu Nr 21/2011-2015 z dnia 15 lutego 2012 r. w sprawie zatwierdzenia Strategii ALMAMER Szkoły Wyższej w Warszawie na lata 2012-2015, uaktualniona Uchwałą Senatu Nr 46/2011-2015 w dniu 12 lutego 2014 r. Strategia Rozwoju Uczelni stanowi załącznik do wymienionej wyżej uchwały.

Natomiast strategia Wydziału Turystyki i Rekreacji została opracowana w dokumencie pn. Strategia Wydziału Turystyki i Rekreacji na lata 2011 – 2015 i uaktualniona Uchwałą Rady Wydziału nr 1b/TiR/2014-215 z dnia 19 listopada 2014 r. w sprawie zatwierdzenia aktualizacji Strategii Wydziału Turystyki i Rekreacji. *Brak jest Uchwały, którą dokonano aktualizacji strategii rozwoju Wydziału.*

W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzenia Senatu i Rady Wydziału wraz z listami obecności w powyższych sprawach. W posiedzeniach oraz procedurze tworzenia tych dokumentów nie uczestniczyli interesariusze zewnętrzni.

Misją Uczelni jest kształcenie studentów na miarę potrzeb społeczeństwa informacyjnego i gospodarki wiedzy, zdolnych do tworzenia nowych wartości ekonomicznych, społecznych i kulturalnych. Ten bardzo ogólny zapis uzupełniony jest stwierdzeniem, że misją jest wyposażenie absolwentów w wiedzę, umiejętności i kompetencje zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji. W tym przypadku misją Uczelni jest respektowanie obowiązujących norm prawnych w procesie dydaktycznym. Istotnym elementem pożądanej wizji Uczelni jest partnerstwo w sferze dydaktyki z podmiotami w sferze administracji i gospodarki. Określone w Strategii Rozwoju ALMAMER Szkoły Wyższej cele strategiczne nawiązują do przyjętej koncepcji praktycznego profilu kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja*. Odnosi się to w szczególności do: tworzenia specjalności wynikających z potrzeb rynku pracy, rozszerzenia istniejących oraz kreowania nowych form współpracy z interesariuszami zewnętrznymi w ramach tzw. partnerstwa dla wiedzy, doskonalenie form i metod badania opinii absolwentów dotyczących ich karier zawodowych.

W załączonym do omawianej Uchwały Senatu Programie realizacji określonych w strategii rozwoju celów strategicznych sformułowane zostały: termin ich realizacji, osoby odpowiedzialne za ich osiągnięcie oraz osoby sprawujące nadzór, a także określone zostały pożądane efekty zadań realizujących wytyczone cele.

Ocenić należy, że przyjęta strategia rozwoju Uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów w znaczącym stopniu nawiązuje do założonej koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku. Istotną słabością Strategii Rozwoju ALMAMER Szkoły Wyższej w Warszawie jest jej krótki horyzont czasowy. W opinii kierownictwa Uczelni zagrożenia wynikające z sytuacji demograficznej oraz dużej konkurencji na rynku edukacyjnym szkół wyższych, uzasadniają przyjęcie krótkiego okresu planowania rozwoju i formułowania celów wytyczających podejmowanie głównie bieżących decyzji zarządczych, dostosowujących Uczelnię do zmieniających się uwarunkowań prawnych oraz otoczenia rynkowego.

ALMAMER Szkoła Wyższa w Warszawie w ramach kierunku *turystyka i rekreacja* kształci studentów na studiach I i II stopnia. W roku akademickim 2014/2015 na ocenianym kierunku studiowało łącznie 317 studentów, w tym: na studiach pierwszego stopnia 81 studentów stacjonarnych, 129 studentów studiów niestacjonarnych, na studiach niestacjonarnych II stopnia 107 studentów, w tym stacjonarne: 35, niestacjonarne 72. W roku akademickim 2014/2015 liczba studentów istotnie się zmniejszyła, ale zwiększyła się liczba studentów obcokrajowców do prawie 30%. Drastyczny spadek liczby studentów w znaczący sposób ogranicza możliwość różnorodności oferty kształcenia oraz możliwości jej elastycznego kształtowania. Sytuacja taka praktycznie umożliwia kontynuowanie oferty

wyboru jednej z dwóch obecnie prowadzonych specjalności studiów. Pozytywnie ocenić należy możliwość wyboru miejsca praktyki spośród dużej liczby wskazanych w ofercie podmiotów gospodarczych i jednostek samorządowych. Oferta kształcenia nie ma cech innowacyjności. Świadczy o tym tradycyjny klasyczny dla kierunku program studiów.

1.2).

Plany studiów i programy kształcenia były przedmiotem obrad Rady Wydziału, w których uczestniczyli studenci. Wszystkie zmiany w planach studiów i programach kształcenia wynikające ze zmian w przepisach prawa (tj. np. dostosowanie planów i programów do obowiązujących standardów kształcenia, utworzenie nowych specjalności), a także doskonalenia procesu kształcenia do zmieniających się potrzeb wewnętrznych odbywają się zgodnie z przyjętą na Wydziale procedurą, tj. przez Senat po ich zaopiniowaniu przez Radę Wydziału.

W opracowaniu i doskonaleniu koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku studiów biorą udział interesariusze wewnętrzni, do których zaliczyć można władze Uczelni, pracowników naukowo – dydaktycznych a także studentów poprzez swój samorząd oraz reprezentantów w Senacie Uczelni.

Znaczący wpływ na kształtowanie profilu praktycznego studiów oraz określenie efektów kształcenia mają zewnętrzni interesariusze, do których zaliczyć należy dwie grupy podmiotów praktyki gospodarczej. Pierwszą stanowią instytucje obsługi ruchu turystycznego, hotelarstwa i gastronomii, w tym Izby Turystyki oraz inne podmioty gospodarcze w których studenci odbywają praktyki. Grupa ta obejmuje ponad 100 podmiotów, z którymi ustalane są programy praktyk. Druga grupa obejmuje kadrę kierowniczą firm oraz izb gospodarczych, z którymi prowadzone są konsultacje dotyczące określenia programów studiów oraz praktycznych umiejętności absolwentów.

Aktywna działalność ALMAMER Szkoły Wyższej w Warszawie w zakresie współpracy z interesariuszami zewnętrznymi umożliwia uzyskanie od przedstawicieli praktyki gospodarczej opinii i informacji o profilu kształcenia praktycznych umiejętności absolwentów ocenianego kierunku studiów.

Członkowie samorządu pozytywnie ocenili współpracę z Władzami Uczelni w zakresie dotyczącym zarówno ustalania koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku, jak również we wszelkich innych kwestiach związanych z jego rozwojem. Zaznaczyli, że kwestie dotyczące koncepcji kształcenia poruszane są na posiedzeniach Rad Wydziału, w których uczestniczą. Ponadto przedstawiciele studentów corocznie opiniują programy studiów przedstawiane im przez Władze Wydziału. Studenci posiadają przedstawiciela w Wydziałowej Radzie ds. Jakości Kształcenia, na której posiedzeniach poruszane są kwestie bezpośrednio związane z określaniem koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku. Podczas wizytacji przedstawiciel studentów w w/w Komisji nie był obecny na Uczelni, a inni członkowie samorządu nie potrafili ocenić rzeczywistego wkładu studenta w pracę Komisji. W przedstawionej dokumentacji z zakresu działalności w/w Komisji brak jest adnotacji dotyczących aktywności przedstawiciela studentów podczas posiedzeń niniejszego gremium.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego - ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1.1) Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku związana jest z realizacją praktycznego profilu studiów. Uczelnia realizuje przyjętą uchwałą Senatu, strategię rozwoju, która trafnie formułuje misję i wizję rozwoju oraz wytyczne cele w zakresie edukacji i w zakresie nauki, a także identyfikuje szanse i zagrożenia wynikające ze zmieniających się warunków zewnętrznych. Realizowana strategia rozwoju ALMAMER jest zgodna z koncepcją kształcenia o profilu praktycznym. Proces dydaktyczny ma charakter tradycyjny i odnosi się to zarówno do programu studiów, jak i form jego

realizacji. Zakres wyboru ścieżki edukacyjnej przez studentów jest ograniczony. Teoretycznie obejmuje on możliwość wyboru jednej z dwóch specjalności. Praktycznie, bardzo mała liczba studentów na studiach pierwszego i drugiego stopnia umożliwia uruchomienie tylko jednej lub dwóch specjalności.

1.2) Koncepcja, profil, cele, pożądane efekty kształcenia, konsultowane są w ramach rozwiniętej sieci współpracy z interesariuszami zewnętrznymi. Dobre relacje z otoczeniem pracodawców przekładają się na pozyskanie informacji dotyczących praktycznych umiejętności kształconych. Informacje takie są wykorzystywane przy ustalaniu programu studiów oraz obowiązkowej praktyki zawodowej. Studenci mają zapewnione przedstawicielstwo w gremiach zajmujących się formułowaniem koncepcji kształcenia, w tym możliwość zgłaszania swoich uwag odnośnie do celów i efektów procesu kształcenia poprzez opiniowanie programów studiów.

Kryterium 2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

2.1)

Uchwałą Nr 23/2011-2015 z dnia 15 lutego 2012 r. Senat zatwierdził - zgodne z Krajowymi Ramami Kwalifikacji – kierunkowe efekty kształcenia dla kierunków studiów prowadzonych w ALMAMER Szkoła Wyższa w Warszawie.

W czasie wizytacji przedstawiono protokół z posiedzenia Senatu, w czasie którego był zatwierdzony wymieniony wyżej dokument.

Kierunek *turystyka i rekreacja* ma charakter kierunku międzyobszarowego. Efekty kształcenia w raporcie samooceny zostały przyporządkowane do dwóch obszarów:

- **obszaru nauk społecznych** w dziedzinie nauk ekonomicznych, dyscypliny naukowe: ekonomia, nauki o zarządzaniu oraz

- **obszaru nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej** w dziedzinie nauk o kulturze fizycznej (Uchwała Senatu Nr 23/2011-2015 z dn. 15.02.2012, wymóg określony w §8 pkt.1 rozporządzenia MNiSW z dnia 03.10.2014 w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia, został spełniony).

Ponadto Wydział Turystyki i Rekreacji odnosi przyjęte efekty kierunkowe do dwóch innych dyscyplin naukowych – geografii oraz historii sztuki, nie wskazując równocześnie w raporcie właściwych dla nich obszarów wiedzy.

Uchwałą Senatu Nr 47/2011-2015 z dn. 12.02.2014 zatwierdzone zostały zmiany obszarowych kierunkowych efektów kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja* na studiach pierwszego i drugiego stopnia dla profilu praktycznego. W załączniku do tej uchwały znalazł się szczegółowy opis kierunkowych efektów kształcenia w postaci tabel odniesień do efektów obszarowych oraz znalazł się opis tzw. uzupełniających kierunkowych efektów kształcenia. Zdefiniowano dwa uzupełniające obszary wiedzy na studiach pierwszego i drugiego stopnia:

- **obszar nauk humanistycznych** dziedzina wiedzy: nauki humanistyczne dyscyplina historia sztuki – studia I stopnia oraz nauki humanistyczne - kulturoznawstwo – studia II stopnia oraz **obszar nauk przyrodniczych**, dziedzina nauki o Ziemi i dyscyplina geografia (I stopień), dziedzina nauki biologiczne, nauki o Ziemi dyscyplina: geografia, ochrona środowiska (II stopień).

ZO zwrócił uwagę, że na ocenianym kierunku nie określono dla każdego z wymienionych obszarów kształcenia procentowego udziału ECTS w łącznej liczbie punktów ECTS zgodnie z §4 pkt.3 Rozporządzenia MNiSW z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia.

W ofercie edukacyjnej dla kierunku *turystyka i rekreacja* Almamer Szkoły Wyższej w Warszawie założone kierunkowe efekty kształcenia dla profilu praktycznego są zgodne z przyjętym celem kształcenia. Koncepcja zakłada, że celem kształcenia na ocenianym kierunku jest przygotowanie specjalistów zdolnych do organizowania i samodzielnego zarządzania przedsiębiorstwami turystycznymi, rekreacyjnymi i sportowymi, a jednocześnie uwrażliwionych na kulturowe, psychologiczne i socjologiczne aspekty zachowań ludzkich w zakresie aktywności turystycznej i rekreacyjnej, bogactwa środowiska naturalnego i potrzeby jego ochrony. Koncepcja kształcenia zakłada przyswojenie przez studenta wiedzy o charakterze interdyscyplinarnym oraz nabycie specjalistycznych umiejętności uzyskanych między innymi dzięki profilowaniu sylwetki absolwenta w ramach wybieranych specjalności.

Dla studiów I stopnia określono: 13 efektów wiedzy i 13 efektów umiejętności oraz 9 efektów kompetencji społecznych. Ponadto w ramach tzw. uzupełniających kierunkowych efektów kształcenia: 5 efektów wiedzy i 5 efektów umiejętności oraz 2 efekty kompetencji społecznych. Dla studiów II stopnia wskazano: 13 efektów wiedzy, 18 efektów umiejętności oraz 8 efektów kompetencji społecznych; w ramach uzupełniających kierunkowych efektów kształcenia: 4 efekty wiedzy i 4 efekty umiejętności oraz 3 efekty kompetencji społecznych.

Zespół Oceniający uznał jednak, iż pilnego uporządkowania wymaga właściwie odniesienie do wskazanych obszarów, dziedzin i dyscyplin naukowych założonych kierunkowych efektów kształcenia. Wniosek ten podyktowany jest także faktem, iż w Zintegrowanym Systemie Informacji o Nauce POL-on efekty kształcenia dla kierunku *turystyka i rekreacja* są przyporządkowane wyłącznie do jednego obszaru - nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej w dziedzinie nauk o kulturze fizycznej.

Studenci w większości nie znają terminologii związanej z Krajowymi Ramami Kwalifikacji, tylko nieliczni obecni na spotkaniu potrafili wskazać typologię efektów kształcenia. Zespół Oceniający zaleca Władzom Uczelni propagowanie wiedzy na temat Krajowych Ram Kwalifikacji, ze szczególnym uwzględnieniem informacji o efektach kształcenia.

Przedstawione w opisie efekty kierunkowe wychodzą naprzeciw oczekiwaniom rynku pracy, co potwierdzili obecni na spotkaniu z ZO interesariusze zewnątrzni współpracujący z Wydziałem Turystyki i Rekreacji. Przyjmując praktyczny profil kształcenia na studiach pierwszego i drugiego stopnia Wydział wskazał, w jaki sposób uwzględnić w programie kształcenia wymagania rynku pracy i organizacji zawodowych – poprzez cykliczne konsultacje z przedstawicielami branży turystycznej i rekreacyjnej oraz podejmowanie licznych inicjatyw społecznych. W formułowaniu efektów kształcenia dla kierunku *turystyka i rekreacja* brali udział przedstawiciele pracodawców, przede wszystkim te osoby, które realizują zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku.

Wydział opracował sylabusy, w których określone są cele i efekty kształcenia dla każdego przedmiotu z planu studiów, w tym również dla seminarium dyplomowego, języków obcych i praktyki zawodowej. Wszystkie efekty na poziomie przedmiotu określono w kategorii wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. W każdym sylabusie sformułowany jest cel przedmiotu oraz po kilka efektów w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. Poszczególne efekty przedmiotowe nie są jednak przypisane do efektów kierunkowych. W sylabusach nie wskazano także, które treści programowe przedmiotu realizują konkretny efekt przedmiotowy.

Wydział opracował dla ocenianego kierunku studiów matryce efektów kształcenia dla studiów I i II stopnia. Określają one przyporządkowanie efektów do poszczególnych modułów kształcenia. Matryce efektów kształcenia wskazują także na formy zajęć (wykład, ćwiczenia/laboratorium) służące do realizacji efektów określonych dla poszczególnych przedmiotów. Analiza matrycy efektów kształcenia pozwala na stwierdzenie, że w odniesieniu do studiów pierwszego i drugiego stopnia istnieje możliwość osiągnięcia założonych efektów kształcenia poprzez realizację celów i przedmiotowych efektów dla poszczególnych przedmiotów. Należy jednak stwierdzić, że kierunkowe i przedmiotowe

efekty kształcenia przyjęte dla ocenianego kierunku studiów nie we wszystkich przypadkach wykazują niezbędną spójność.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO nie byli w stanie ocenić spójności kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia. Nie posiadają wiedzy na temat różnic pomiędzy kierunkowymi i przedmiotowymi efektami kształcenia, dotychczas nie interesowali się też tymi zagadnieniami.

Analiza własna pozwala stwierdzić, że jednostka zapewnia dostęp do informacji o efektach kierunkowych i przedmiotowych, z podziałem na poszczególne moduły. Są one opublikowane na stronie internetowej jednostki. Studenci nie widzą potrzeby zapoznawania się z informacjami na powyższy temat.

Przedmiotowe efekty kształcenia są sformułowane tak, iż konkretyzują efekty kierunkowe i odnoszą się do zakładanych celów kształcenia ocenianego kierunku.

Wydział wprowadził na profilu praktycznym na I i II stopniu studiów praktyki zawodowe, określając ich cele, które są zharmonizowane z efektami kierunkowymi. Studenci studiów I i II stopnia są zobowiązani do odbycia praktyki zawodowej do piątego semestru w wymiarze nie krótszym niż pięć tygodni, tj. 200 godzin dydaktycznych na studiach pierwszego stopnia i do trzeciego semestru na studiach drugiego stopnia w wymiarze 100 godzin. Władze Wydziału poinformowały ZO, iż wymiar godzinowy praktyk od kolejnego roku akademickiego zostanie powiększony, zgodnie z §8 pkt. 5 Rozporządzenia MNiSW z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia.

Cele praktyk zostały zorientowane na wykorzystanie wiedzy nabytej w trakcie pierwszego i drugiego roku studiów do rozwiązywania konkretnych problemów. Wydział określił efekty kształcenia dla praktyk zawodowych w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. Nadzór organizacyjny i merytoryczny na praktykami z ramienia Uczelni sprawuje specjalista-koordynator ds. praktyk. Zasady weryfikacji praktyk określa *Regulamin Studiów* oraz *Regulamin praktyk studentów Almamater Szkoły Wyższej* (Zarządzenie Rektora Nr 17/2012-2013 z dn. 01.08.2013 r.). Weryfikacji dokonuje opiekun praktyk z ramienia zakładu pracy oraz z ramienia Wydziału - opiekun praktyk dla kierunku *turystyka i rekreacja* na podstawie stosownych wpisów w dzienniku praktyk.

Studenci ocenianego kierunku obecni na spotkaniu z ZO pozytywnie ocenili możliwość osiągnięcia ogólnych i specyficznych efektów kształcenia, które zostały określone w treści przedmiotów wraz z przewidzianymi programem studiów praktykami zawodowymi, a tym samym zrealizowanie zakładanej sylwetki absolwenta kierunku.

Kierunkowe efekty kształcenia dla ocenianego kierunku studiów dostępne są do wglądu na stronie internetowej Uczelni, w portalu rekrutacyjnym, co pozwala lepiej przedstawić sylwetkę absolwenta potencjalnym kandydatom na studia. Z kolei przedmiotowe efekty kształcenia zawarte są w sylabusach. Sylabusy opublikowane są także na stronie Uczelni, w domenie publicznej. Na tej podstawnie należy stwierdzić, że Uczelnia zapewnia dostęp do założonych efektów kształcenia.

Podczas spotkania z ZO studenci pozytywnie ocenili dostępność opisu założonych efektów kształcenia. Wszystkie informacje dotyczące efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych są zawarte w sylabusach zajęć.

Studenci mogą zapoznać się z treścią sylabusów w trakcie prezentowania ich przez nauczycieli akademickich podczas pierwszych zajęć dydaktycznych.

2.2

Kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia zostały w odniesieniu do kierunku *turystyka i rekreacja* sformułowane w sposób zrozumiały. Ich treści zostały ujęte zgodnie z obowiązującą terminologią. Kierunkowe efekty kształcenia przyjęte przez Wydział ujęte zostały w formie zestawień tabelarycznych systematyzujących efekty w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Realizacja kierunkowych efektów kształcenia w

ramach programu studiów została wskazana w macierzy odniesienia efektów kierunkowych poszczególnych przedmiotów. Efekty kierunkowe są sprawdzalne poprzez efekty przedmiotowe, których nie tylko suma, ale i ich synergia daje możliwość sprawdzenia końcowych efektów kierunkowych. Wskazano w nich za pomocą, jakich treści programowych i form zajęć realizowane są przyjęte dla danego przedmiotu cele i efekty kształcenia. Określono w oparciu, o jakie warunki i formy następuje zaliczenie zajęć i przedmiotów. Na tej podstawie można stwierdzić, że efekty kształcenia zostały określone dla kierunku *turystyka i rekreacja* w sposób zrozumiały.

Podczas pierwszych zajęć wszyscy nauczyciele akademicki podają do wiadomości studentów treści sylabusów, które zawierają szczegółowe dane dotyczące prowadzonych zajęć. Analiza własna ZO pozwala stwierdzić, że karty przedmiotów zawierają opis zakładanych efektów kształcenia, oznaczenia symboli efektów kierunkowych wraz z odniesieniem do efektów przedmiotowych, jak również sposoby weryfikacji, które pozwalają na sprawdzenie określonych efektów, co potwierdzili obecni na spotkaniu studenci.

Studenci są świadomi, co daje im udział w zajęciach. Przedstawione im przykładowe zakładane efekty kształcenia uznają za sformułowane w sposób zrozumiały, oceniają je jako możliwe do osiągnięcia oraz zweryfikowania. Przedstawiane treści kształcenia oraz warunki zaliczania przedmiotów są dla nich zrozumiałe i nie budzą ich wątpliwości.

2.3)

Podstawowe regulacje odnoszące się do oceny efektów kształcenia zawarte są w Regulaminie Studiów przyjętym przez Senat Uczelni. System oceny osiągnięć efektów kształcenia realizowany jest na szczeblu przedmiotów oraz uwzględnia moduł praktyki zawodowej, a także ocenę końcowych efektów kształcenia. System umożliwia pomiar efektów kształcenia z uwagi na rozłożenie efektów kierunkowych na efekty przedmiotowe w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, a następnie przyporządkowanie im odpowiednich sposobów oceny na poszczególnych zajęciach. Regulamin Studiów i zarządzenia Rektora i Dziekana określają zasady zaliczenia poszczególnych semestrów, jak i całego toku studiów. Proces dyplomowania szczegółowo ujęty jest w Regulaminie Studiów oraz w zasadach przeprowadzania egzaminu dyplomowego. Szczegółowe warunki i formy zaliczania zajęć i przedmiotów ustalają zgodnie z Regulaminem Studiów prowadzący poszczególne przedmioty. Informacje na ten temat są zawarte w sylabusach przedmiotów.

Dokumentacja toku studiów związana z potwierdzeniem uzyskania przez studenta zakładanych efektów kształcenia i kwalifikacji obejmuje: karty okresowych osiągnięć, indeks, protokoły egzaminacyjne, dyplom ukończenia studiów, suplement dyplomu, listy obecności na zajęciach, narzędzia pomiaru osiągania zakładanych efektów kształcenia, wyniki prac etapowych, dzienniczek praktyk. Każdy nauczyciel akademicki zobowiązany jest do osobistego dokumentowania osiąganych przez studentów efektów kształcenia oraz przechowywania przez okres 3 lat (I stopień studiów) i przez okres 2 lat (II stopień) stosowanych przez niego narzędzi pomiaru osiągnięć dydaktycznych studentów (prac etapowych). ZO nie udostępniła jednak obowiązującej w Uczelni instrukcji kancelaryjnej. Wskazane jest dokładne określenie zasad archiwizowania dokumentacji potwierdzającej uzyskanie przez studentów zakładanych efektów kształcenia.

Uczelnia zapewnia niezbędną dostępność informacji na temat stosowanego systemu oceny efektów kształcenia. Kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia, wewnętrzne regulaminy Uczelni, ponadto plany studiów, sylabusy do poszczególnych przedmiotów, w tym treści dotyczące całego procesu kształcenia są dostępne za pomocą narzędzi internetowych, tj. strony internetowej Wydziału. Oprócz tego pełni ona dodatkowo funkcję repozytorium materiałów dydaktycznych. Ponadto informacja o efektach kształcenia znajdujących się w sylabusach przedmiotów jest przekazywana studentom przez

prowadzących podczas pierwszych zajęć. Dodatkowych informacji można uzyskać od pracowników Dziekanatu.

Wskazane sposoby weryfikacji zostały poprawnie przyporządkowane do zakładanych efektów przedmiotowych. ZO może stwierdzić, że proces oceniania jest przeprowadzany w sposób właściwy, jednostka stosuje poprawny system oceny efektów kształcenia, umożliwiając weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągania efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia. System ten jest sformalizowany i poprawnie opisany.

Dokumentacja toku studiów związana z potwierdzeniem uzyskania przez studenta zakładanych efektów kształcenia i kwalifikacji, tj. protokoły egzaminacyjne, karty okresowych osiągnięć studenta prowadzona jest prawidłowo.

W suplementach brak jest określenia właściwego statusu Uczelni, tj. niepubliczna Uczelnia zawodowa.

Przechowywanie efektów kształcenia. W Uczelni brak jest Instrukcji Kancelaryjnej, ustalającej zasady postępowania, mającej zapewnić sprawne i szybkie wykonywane czynności kancelaryjnych. W instrukcji powinny być określone zasady przechowywania i postępowania z aktami w toku bieżącej pracy w komórkach organizacyjnych. Brak jest również instrukcji archiwalnej ustalającej organizację oraz zasady postępowania z dokumentacją w archiwum, w którym określone powinny być zasady przechowywania i postępowania z aktami w toku bieżącej pracy w komórkach organizacyjnych, a także tryb przekazywania dokumentacji do Archiwum Uczelni.

W czasie wizytacji poinformowano, iż dokumentacja potwierdzająca uzyskanie zakładanych efektów kształcenia jest przechowywana w szafach pancernych Uczelni przez okres 3 lat. Z Zarządzenia Rektora nr 9A/2011-2012 z dnia 2 marca 2012 r. w sprawie wdrożenia szczegółowych zasad weryfikacji zakładanych efektów kształcenia wynika, iż sposób archiwizowania tych efektów określają dziekani Wydziałów. *Wskazane jest zatem określenie zasad archiwizowania dokumentacji potwierdzającej uzyskanie zakładanych efektów kształcenia.*

W opinii studentów obecnych na spotkaniu z ZO system oceny efektów kształcenia jest odpowiedni, wystarczająco zrozumiały i obiektywny. Informacje są im przekazywane przez nauczycieli akademickich oraz opublikowane na stronie internetowej Uczelni, Dostępność do informacji na ten temat studenci uznali za wystarczającą.

Do każdego efektu kształcenia z kategorii wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych przypisano sposób ich weryfikacji i jest on prawidłowy. Na ocenianym kierunku stosuje się zróżnicowane formy weryfikacji zdobywanych efektów kształcenia, od tradycyjnych takich jak egzamin w formie pisemnej i ustnej, przez zaliczenia w formie kolokwii, sprawozdań, testów i innych. Na ocenianym kierunku o szczegółowych zasadach oraz wyborze formy weryfikacji efektów kształcenia decyduje każdy z prowadzących daną formę zajęciową informując o nich studentów na pierwszych zajęciach, co ocenia się pozytywnie. Można, zatem stwierdzić, że stosowane na Wydziale Turystyki i Rekreacji rozwiązania pozwalają na odpowiednią standaryzację wymagań oraz zapewnienie przejrzystości i obiektywizmu formułowania ocen.

Karty przedmiotów zawierają opis wszystkich kategorii efektów kształcenia (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne). System obejmuje różnorodne formy weryfikacji efektów kształcenia. Wśród wymienionych form studenci wyróżnili w szczególności: egzaminy pisemne, kolokwia i testy częściowe, egzaminy ustne, prezentacje, uczestnictwo w dyskusjach i pracach zespołowych, aktywność na zajęciach i inne. Obecni na spotkaniu z ZO pozytywnie ocenili zróżnicowane formy weryfikacji efektów kształcenia oraz uznali je za właściwe w procesie ich kształcenia. Zróżnicowane formy prowadzenia zajęć w ich opinii pozwalają w bardziej czytelny sposób przedstawić treści programowe.

Proces dyplomowania studenta odbywa się zgodnie z postanowieniami Regulaminu Studiów oraz Uczelnianego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia. Warunkiem przystąpienia do egzaminu dyplomowego jest osiągnięcie wszystkich zakładanych

kierunkowych efektów kształcenia, złożenie egzaminów i uzyskanie zaliczeń ze wszystkich przedmiotów oraz zaliczenie studenckich praktyk zawodowych przewidzianych w planie studiów, przyjęcie pracy dyplomowej, uzyskanie wymaganej liczby punktów ECTS, a także brak zaległości finansowych względem Uczelni. Tematy prac dyplomowych oraz kierowników naukowych poszczególnych prac zatwierdza Rada Wydziału na wniosek Dziekana. Procedury dotyczące procesu dyplomowania określają: zasady składania prac dyplomowych i dokonywanie ich recenzji, przebieg egzaminu dyplomowego, ponadto wskazują na konieczność sprawdzenia pracy przez system anty-plagiat. W ramach powyższych procedur określono sposób zgłaszania, zatwierdzania, ogłaszania i wyboru tematów prac dyplomowych oraz zasady powierzania funkcji promotora pracy dyplomowej nauczycielowi akademickiemu co najmniej ze stopniem naukowym doktora. Można stwierdzić, iż formalnie rozwiązania zawarte w ramach stosowanych procedur zapewniają prawidłowy przebieg procesu dyplomowania.

Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym zamkniętym. Egzaminy dyplomowe przeprowadzają komisje egzaminacyjne w składzie trzech osób, ustalonym przez Dziekana. Podczas egzaminu dyplomowego student odpowiada na trzy pytania – dwa losowane przez studenta i trzecie zadane przez przewodniczącego komisji. Zakres problemowy egzaminu dyplomowego określa Rada Wydziału Turystyki i Rekreacji.

Na podstawie przedłożonej do oceny dokumentacji egzaminu dyplomowego ZO PKA rekomenduje zachowanie większej staranności w jej prowadzeniu, z zachowaniem kompletności i czytelności stosownych zapisów w dokumentach.

ZO udostępniono wybrane prace etapowe, z niekompletną dokumentacją. Pojawiły się braki świadczące o nieodpowiednim ich przeprowadzaniu i archiwizacji. Brakowało w opinii ZO informacji o efektach kształcenia, które miały być przy ich pomocy zweryfikowane oraz sposobach ich oceny. Oglądowi poddano więc tylko wybrane karty okresowych osiągnięć studenta oraz protokoły zaliczenia przedmiotu. Dokumenty te nie zostały sporządzane w pełni zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 201, poz. 1188), a ich analiza nie pozwoliła na stwierdzenie, że zakładane cele i efekty kształcenia zostały w pełni zweryfikowane.

W opinii studentów system umożliwia właściwe zmierzenie i ocenę efektów kształcenia na poszczególnych etapach studiów. Warunkiem zaliczenia przedmiotu lub praktyki jest wypełnienie przez studentów wymagań określonych przez nauczyciela akademickiego lub opiekuna praktyki, co oznacza terminowe uzyskanie wymaganych w programie studiów efektów kształcenia.

Efekty kształcenia osiąmane przez studentów w ramach każdego z przedmiotów poddawane są każdorazowo ocenie w czasie sesji egzaminacyjnej, jak również w niektórych przypadkach w ramach weryfikacji częściowej, na przykład w formie kolokwium lub przy tworzeniu projektów naukowych.

Ostatnim etapem weryfikacji efektów kształcenia jest proces dyplomowania. Zasady dyplomowania określają przepisy Rozdziału 11 Regulaminu Studiów ALMAMER Szkoły Wyższej w Warszawie, które odnoszą się do etapów składania pracy oraz procesu zatwierdzania tematu pracy. Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest spełnienie wszystkich wymagań wynikających z programu kształcenia oraz złożenie pracy dyplomowej. Egzamin dyplomowy przebiega zgodnie z zasadami dyplomowania określonymi w Zarządzeniu nr 8/2013-2014 Rektora ALMAMER Szkoły Wyższej w Warszawie z dnia 5 lutego 2014 w sprawie zasad przygotowywania prac dyplomowych oraz organizowania i przebiegu procesu dyplomowania. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym i obejmuje przedstawienie przez studenta treści pracy dyplomowej oraz odpowiedzi na pytania stawiane przez członków komisji. Po zakończeniu egzaminu dyplomowego komisja ustala ocenę z egzaminu dyplomowego. Ostateczny wynik studiów ustalany jest zgodnie z § 67 Regulaminu Studiów ALMAMER Szkoły Wyższej w Warszawie.

Wymagania egzaminacyjne są z reguły określone przez nauczycieli akademickich z momentem rozpoczęcia zajęć dydaktycznych a następnie konsekwentnie realizowane. Studenci znają zakres materiału do opanowania, korzystają także z sylabusów. Każdy zainteresowany student może łatwo sięgnąć do informacji zawartych w sylabusach, poznać program zajęć i sposób weryfikacji wiedzy.

Odsiew studentów ewidencjonowany jest w Uczelni w podziale na dwie jego przyczyny: rezygnacje oraz skreślenia. W przeciągu ostatnich trzech lat na kierunku *turystyka i rekreacja* zostało skreślonych 387 studentów, co stanowi 20,1% ogólnej liczby studentów realizujących kształcenie na kierunku (zarówno na studiach I, jak i II stopnia). Szczegółowe dane ilości osób skreślonych kształtują się następująco:

- 134 osoby skreślone z powodu nie zaliczenia semestru;
- 120 osób skreślonych z powodu nie przystąpienia do obrony;
- 77 osób skreślonych z powodu rezygnacji w czasie studiów;
- 56 osób skreślonych z powodu braku opłat czesnego.

W opinii obecnych na spotkaniu z ZO studentów przyczyn rezygnacji wielu osób można się upatrywać w błędnym wyborze kierunku studiów lub problemów rodzinnych i osobistych. W okresie ostatnich 3 lat na kierunku *Turystyka i rekreacja* zostało skreślonych 387 studentów, co stanowi 20,1% ogólnej liczby studentów realizujących kształcenie na kierunku (zarówno na studiach I, jak i II stopnia), w tym 134 osoby skreślono z powodów niezaliczenia semestru, nieprzystąpienia do obrony (120 osób) i 77 osób z powodu rezygnacji ze studiów oraz 56 osób z powodu braku płatności czesnego.

System oceny nie jest opisany w sylabusach, gdzie powinna się znaleźć informacja, jakie minimalne wymagania należy spełnić dla uzyskania oceny bardzo dobrej, dobrej, dostatecznej, podane są także przyczyny uzyskania oceny niedostatecznej. Ponadto w sylabusie nie są wskazane sposoby weryfikacji każdego przedmiotowego efektu kształcenia. Wymaga to niezwłocznego uzupełnienia.

W Uczelni, zgodnie z zapisem w Regulaminie Studiów, stosuje się skalę ocen od 2,0 do 5,0. Zaliczenia zajęć dydaktycznych dokonuje prowadzący zajęcia nie później niż w ostatnim tygodniu zajęć w semestrze. W tym samym terminie następuje zaliczenie wykładów z przedmiotów, które nie kończą się egzaminem. Zaliczenia poprawkowe odbywają się w terminie nie kolidującym z innymi zajęciami studenta, uzgodnionym przez prowadzącego zajęcia i zainteresowanego studenta, nie później niż do rozpoczęcia sesji poprawkowej.

Podstawowe zasady systemu, w tym skala ocen (2,0 - 5,0), określone § 45 - 48 Regulaminu Studiów ALMAMER Szkoły Wyższej w Warszawie są, zdaniem studentów, właściwe. Skala ocen dzieli się na dwie kategorie: ocenę negatywną (2,0) oraz oceny pozytywne (3,0 – 5,0).

Ponadto na pierwszych zajęciach dydaktycznych nauczyciele akademicki omawiają sylabusy oraz przedstawiają opisany w nich system weryfikacji efektów kształcenia, co potwierdzili studenci podczas rozmowy z członkami ZO. Informacje na temat stosowanego systemu oceny, zawarte w regulaminie studiów oraz kartach przedmiotów, są dostępne na stronie internetowej jednostki.

Na Wydziale Turystyki i Rekreacji nie jest prowadzone kształcenie na odległość

2.4)

Monitorowaniem przez Uczelnię karier absolwentów na rynku pracy oraz wykorzystaniem uzyskanych wyników w doskonaleniu jakości procesu kształcenia zajmuje się Centrum Promocji Karier ALMAMER. Od 1 września 2006 r. Centrum Promocji Karier Uczelni prowadzi internetową rejestrację absolwentów oraz pracodawców oferujących studentom pracę, staż lub praktyki. W Uczelni od czerwca 2003 r. działa Klub Absolwenta ALMAMER, a od maja 2010 r. została uruchomiona zakładka na Uczelnianej stronie internetowej *Liderzy Sukcesu ALMAMER* – nieformalny system monitorowania karier zawodowych absolwentów.

W Uczelni od 2012 r. podjęte zostały badania losów absolwentów na mocy Uchwały Senatu Nr 25/2011-2015 z dnia 23 maja 2012r. w sprawie *Uczelnianego Programu Monitorowania Losów Absolwenta w ALMAMER Szkole Wyższej*. Wdrożony system monitorowania losów absolwentów obejmuje analizę zatrudnienia i sytuacji zawodowej absolwentów oraz ocenę przydatności ich kompetencji w pracy zawodowej. Wyniki tych analiz wykorzystywane mają być dla ewaluacji programu studiów oraz udoskonalenia planów studiów. Przygotowano narzędzie badawcze w formie kwestionariusza ankietowego, którego wersja on-line jest w trakcie opracowania. Badanie jest panelowe – pierwsza faza badania – po 3 latach od ukończenia studiów, druga – po pięciu latach.

ZO nie przedstawiono żadnego raportu z wynikami badania losów absolwentów.

Na mocy uchwały Senatu nr 25/2011-2015 z dnia 23 maja 2012 r. powołano Uczelniany Program Monitorowania Losów Absolwenta w ALMAMER Szkole Wyższej. W ramach przyjętego systemu każdy absolwent w momencie odbioru dyplomu ukończenia studiów – na zasadzie dobrowolności – może podpisać deklarację uczestnictwa w programie monitorowania losów absolwentów oraz wyrazić zgodę na korzystanie i przetwarzanie jego danych osobowych na potrzeby sprawnego działania programu monitorującego. Przyjętą zasadą jest, iż badania mają postać ankietową i charakter panelowy. Pierwszy panel badań następuje po trzech latach, a drugi po pięciu latach. Na ocenianym kierunku zgodę na wzięcie udziału w programie monitorowania losów absolwentów wyraziło ok. 80% absolwentów.

Wyniki badań zostaną przedstawione Władzom Uczelni oraz zostaną udostępniane kandydatom na studia, studentom i absolwentom na stronie internetowej.

Działanie systemu należy ocenić pozytywnie, gdyż proces monitorowania karier zawodowych absolwentów zakłada wprowadzanie zmian w programie studiów, zgodnych z wynikami uzyskanymi w procesie ankietyzacji.

W wyniku oceny programowej PKA na kierunku *turystyka i rekreacja* przeprowadzonej w roku 2009 podano zalecenia dotyczące oceny zasad dyplomowania – zalecano, aby prace przed przyjęciem jej przez promotora podlegały sprawdzeniu przez system antyplagiatowy. Ponadto Komisja zaleciła większą troskę o podwyższenie standardów pisanie prac licencjackich i magisterskich.

W wyniku podjętych działań naprawczych w Uczelni wdrożono system antyplagiatowy, wykorzystany do oceny losowo wybranych prac dyplomowych.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Nadal jednak poziom prac dyplomowych jest zróżnicowany, identyfikuje się prace o stanowczo zbyt niskim poziomie merytorycznym i metodologicznym, mające charakter opisowy, w niektórych pracach brak jest wniosków czy zaleceń praktycznych wynikających z przeprowadzonych badań.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego *ocena: znacząco*

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

2.1) Przyjęty na kierunku *turystyka i rekreacja* opis zakładanych efektów kształcenia jest niespójny i wymaga uporządkowania. Na ocenianym kierunku nie określono dla każdego z wymienionych obszarów kształcenia procentowego udziału ECTS w łącznej liczbie punktów ECTS. Powiązania między kierunkowymi efektami kształcenia oraz efektami przedmiotowymi, w tym także praktykami zawodowymi, pokazane w macierzy wskazują jednak, iż w odniesieniu do ocenianego kierunku możliwe jest osiągnięcie założonych kierunkowych efektów kształcenia poprzez realizację celów i efektów przedmiotowych. Studenci nie znają terminologii związanej z Krajowymi Ramami Kwalifikacji, tylko nieliczni obecni na spotkaniu potrafili wskazać typologię efektów kształcenia. Założone kierunkowe i specjalnościowe efekty kształcenia dla ocenianego

kierunku są spójne oraz możliwe do osiągnięcia w czasie całego procesu dydaktycznego. Wszelkie opisy założonych efektów kształcenia są powszechnie dostępne dla studentów.

2.2) Efekty kształcenia zostały określone dla ocenianego kierunku w sposób zrozumiały dla odbiorców informacji i pozwalają na stworzenia przejrzystego systemu ich weryfikacji. Różnorodne formy weryfikacji pozwalają na sprawdzenie efektów kształcenia sformułowanych dla ocenianego programu.

2.3) Stosowany na Wydziale system oceny osiągnięć studenta wymaga uzupełnienia, szczególnie na poziomie kart przedmiotowych, w których nie są wskazane sposoby weryfikacji każdego przedmiotowego efektu kształcenia. Uczelnia zapewnia studentom niezbędny dostęp do informacji na temat wymogów związanych z oceną realizacji efektów kształcenia oraz ich osiągnięć w procesie kształcenia. Stosowane w Uczelni rozwiązania nie pozwalają jednak w pełni na odpowiednią standaryzację wymagań oraz zapewnienie przejrzystości i obiektywizmu formułowania ocen. Zasady dyplomowania są precyzyjnie określone. ZO stwierdza jednak, że analiza wybranych prac etapowych wykazała braki świadczące o nieodpowiednim ich przeprowadzaniu i archiwizacji. System oceny efektów kształcenia jest powszechnie dostępny dla studentów. Obejmuje wszystkie kategorie efektów kształcenia (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne) i przewiduje różnorodne sposoby ich weryfikacji. W opinii studentów jest przejrzysty i w pełni obiektywny.

2.4) Wydział rozpoczął prowadzenie monitoringu losów zawodowych absolwentów. Wskazane jest wykorzystywanie wyników badań zawodowych losów absolwentów wizytowanego kierunku do doskonalenia programu kształcenia.

Kryterium 3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

3.1)

Plany studiów i programy kształcenia były przedmiotem obrad Rady Wydziału, w których uczestniczyli studenci. Wszystkie zmiany w planach studiów i programach kształcenia wynikające ze zmian w przepisach prawa (tj. np. dostosowanie planów i programów do obowiązujących standardów, utworzenie nowych specjalności), a także doskonalenia procesu kształcenia do zmieniających się potrzeb wewnętrznych odbywają się zgodnie z przyjętą w Uczelni procedurą, tj. przez Radę Wydziału.

Na mocy Uchwały Nr 7-201/2012 z dnia 27 czerwca 2012 r. Rada Wydziału zatwierdziła plany studiów I i II stopnia dla kierunku *turystyka i rekreacja* realizowane w roku akademickim 2012/2013, zaś Uchwałą Nr 9-2012/2013 z dnia 3 lipca 2013 r. na rok akademicki 2013/2014. Natomiast na rok akademicki 2014/2015 odpowiednio Uchwałą Nr 9-2013/2014 w dniu 25 czerwca 2014 r..

W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń Rady Wydziału w czasie których były zatwierdzone zostały wymienione wyżej dokumenty.

Program studiów oferowany na kierunku *turystyka i rekreacja* w Almamater Szkole Wyższej w Warszawie jest zorientowany na realizację zakładanych kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia. Studia na kierunku w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym trwają dla I stopnia 6 semestrów (tytuł zawodowy licencjata), a dla II stopnia 4 semestry (tytuł magistra). Plany studiów na kierunku przygotowane zostały zgodnie z zasadami KRK.

Dla studiów stacjonarnych I stopnia zaplanowano realizację 1851 godzin (razem z praktyką 2051) oraz na studiach niestacjonarnych 1123 godzin (razem z praktyką 1323 godzin) zajęć dydaktycznych, realizowanych w formie wykładów, ćwiczeń, konwersatoriów, konwersacji oraz seminariów. Wymiar godzin zajęć nie jest zróżnicowany dla specjalności

obsługa ruchu turystycznego oraz hotelarstwo i gastronomia, także liczba punktów ECTS dla specjalności jest taka sama.

W programie studiów drugiego stopnia przewidziano do realizacji na studiach stacjonarnych 930 godzin (razem z praktyką 1030) oraz na studiach niestacjonarnych 589 godzin (razem z praktyką 689 godzin) zajęć dydaktycznych realizowanych w formie wykładów, ćwiczeń, konwersatoriów, konwersacji oraz seminariów. Podobnie, jak w przypadku studiów I stopnia, plan studiów II stopnia nie jest zróżnicowany między specjalnościami (*zarządzanie w turystyce i rekreacji, zarządzanie w hotelarstwie i gastronomii*), biorąc pod uwagę liczbę godzin oraz punkty ECTS.

Plany studiów stacjonarnych i niestacjonarnych na I stopniu są zbudowane z pięciu modułów, którym przyporządkowane są poszczególne przedmioty:

1. Przedmioty kształcenia ogólnego (17 ECTS): *filozofia, socjologia, bezpieczeństwo i higiena pracy oraz ergonomia, ochrona własności intelektualnej, język obcy, technologia informacyjna, wychowanie fizyczne*.
2. Przedmioty kształcenia podstawowego (41 ECTS): *historia architektury i sztuki, fizjologia człowieka, psychologia, ekologia i ochrona środowiska, podstawy prawa, ekonomia, zarządzanie, statystyka*.
3. Przedmioty kształcenia kierunkowego (66 ECTS): *podstawy turystyki, podstawy rekreacji, geografia turystyczna, krajoznawstwo, obsługa ruchu turystycznego, ekonomika turystyki i rekreacji, hotelarstwo, pedagogika czasu wolnego, turystyka kwalifikowana, zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne*.
4. Przedmioty kształcenia w ramach specjalności: *obsługa ruchu turystycznego oraz hotelarstwo i gastronomia* - (57 ECTS). Liczba przedmiotów specjalnościowych jest taka sama dla każdej z nich i wynosi 10 przedmiotów.
5. Moduł kształcenia w ramach praktyk - (8 ECTS).

Na II stopniu studiów stacjonarnych i niestacjonarnych program także obejmuje pięć modułów:

1. Przedmioty kształcenia ogólnego (10 ECTS): *język obcy, wychowanie fizyczne, metodologia badań naukowych, demografia*.
2. Przedmioty kształcenia podstawowego (24 ECTS): *historia kultury, socjologia czasu wolnego, regiony turystyczne*.
3. Przedmioty kształcenia kierunkowego (36 ECTS): *planowanie turystyczne, informatyka w turystyce i rekreacji, marketing usług turystycznych i rekreacyjnych, polityka turystyczna, etyka gospodarcza i zawodowa*.
4. Przedmioty kształcenia w ramach specjalności: *zarządzanie w turystyce i rekreacji, zarządzanie w hotelarstwie i gastronomii* – (55 ECTS). Liczba przedmiotów specjalnościowych jest taka sama dla każdej z nich i wynosi 8 przedmiotów.
5. Moduł kształcenia w ramach praktyk - (4 ECTS).

Liczba punktów przypisana zajęciom do wyboru takim, jak: *język obcy, seminarium dyplomowe, przedmioty specjalnościowe* i pozostałe przedmioty związane z procesem dyplomowania, na I i II stopniu studiów sięga ponad 54 ECTS. Udział przedmiotów do wyboru spełnia wymagania określone przepisami prawa oraz umożliwia studentowi wybór ścieżki kształcenia odpowiadający zainteresowaniom. Struktura form realizowanych zajęć na I i II stopniu studiów jest prawidłowa – dominują zajęcia aktywne wspierające nabycie umiejętności i kompetencji społecznych, czyli ćwiczenia audytoryjne i laboratoryjne, konwersatoria oraz seminaria.

Czas trwania studiów pierwszego i drugiego stopnia i wymiar godzin na profilu praktycznym, zarówno łączny, jak i dla poszczególnych przedmiotów i specjalności należy uznać za prawidłowy. Przyjęte plany zajęć w podziale na wykłady, ćwiczenia, laboratoria, zajęcia projektowe, warsztatowe i ćwiczenia terenowe oraz praktyki zawodowe są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia. Szczegółową organizację roku akademickiego ustala

Rector Uczelni. Zarządzenie Nr 15/2013-2014 z dn. 2 lipca 2014 r. w sprawie organizacji roku akademickiego 2014/2015 zawiera informacje na temat szczegółowej organizacji procesu kształcenia wraz ze wskazaniem terminów, w których odbywają się zajęcia dydaktyczne, terminów sesji egzaminacyjnej, egzaminów poprawkowych. Informacja ta jest udostępniona dla studentów. Zajęcia dydaktyczne dla studiów niestacjonarnych odbywają się w soboty i niedziele. Liczba zjazdów jest wystarczająca i zapewnia możliwości osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Na ocenianym kierunku studiów nie jest prowadzone kształcenie na odległość.

W opinii Zespołu Oceniającego rozkład godzinowy zajęć kierunku *turystyka i rekreacja* w profilu praktycznym należy uznać za poprawny, system organizacji procesu kształcenia umożliwia osiągnięcie kierunkowych efektów kształcenia przedstawionych w opisie.

W opinii studentów obecnych na spotkaniu z ZO liczba godzin przypisana do poszczególnych przedmiotów jest właściwa. W tym zakresie, jak również w przypadku opinii na temat formy prowadzenia zajęć oraz metod kształcenia pojawiły się pozytywne oceny. Dobór treści kształcenia uznano za prawidłowy i spójny, pozwalający na osiąganie określonych dla każdego przedmiotu efektów kształcenia..

System punktacji ECTS obowiązujący w Almamater Szkole Wyższej w Warszawie został wprowadzony na mocy Zarządzenia Rektora Nr 6/2010-2011 z dn. 17 grudnia 2010 r. w sprawie *Uczelnianego systemu punktowego wyceny efektów kształcenia ECTS*. Oparty on jest na podstawowej zasadzie ustalenia liczby punktów dla poszczególnych przedmiotów na podstawie nakładu pracy studenta niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Przyjęto, że jeden punkt ECTS odpowiada efektem kształcenia, których uzyskanie wymaga od przeciętnego studenta 25-30 godzin pracy. Program kształcenia dla studiów pierwszego stopnia przewiduje, że wymagana do ukończenia studiów liczba punktów ECTS wynosi 191, a dla studiów drugiego stopnia 129 punktów. W Uczelni obowiązuje zasada, zgodnie z którą liczba punktów ECTS w roku akademickim wynosi nie mniej niż 60. Za pracę studenta realizowaną na seminarium dyplomowym, pracę dyplomową i egzamin dyplomowy przyznaje się studentom 12 punktów ECTS.

System ten nie jest jednak w pełni właściwie stosowany. Zgodnie z Europejskim Systemem Transferu i Akumulacji Punktów ECTS liczba godzin pracy studenta obejmuje udział w różnych formach zorganizowanych przez Uczelnię zajęć z udziałem nauczycieli akademickich (godziny kontaktowe), ale także obejmuje czas poświęcony na samodzielne uczenie się – przygotowanie się do tych zajęć, wykonanie zadań, które mogą być realizowane poza Uczelnią, przygotowanie się do kolokwium i egzaminów itp. Powinna być oszacowana z uwzględnieniem realnych możliwości osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia przez „przeciętnego” studenta realizującego dany przedmiot. ZO zaleca uporządkowanie systemu przypisywania punktów ECTS w ramach właściwie wyliczonego nakładu pracy własnej studenta. Uwaga ta dotyczy zdecydowanej większości przedmiotów dydaktycznych realizowanych zarówno na pierwszym, jak i na drugim stopniu studiów.

Program kształcenia na ocenianym kierunku umożliwia indywidualizację programu kształcenia w oparciu o system punktów ECTS. Studenci mają możliwość wyboru specjalności, a także części przedmiotów w ramach modułu swobodnego wyboru. Program kształcenia przewiduje możliwość zdobycia minimalnej liczby punktów ECTS zgodnie z art. 164a ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Można stwierdzić, że sekwencja przedmiotów realizowanych na studiach I i II stopnia o profilu praktycznym na kierunku *turystyka i rekreacja* jest właściwa. Na pierwszych semestrach oferowane są przedmioty o treściach ogólnych, a następnie podstawowe i kierunkowe treści kształcenia, od trzeciego semestru (I stopień) oraz drugiego semestru (II stopień) wprowadza się przedmioty specjalnościowe, natomiast na ostatnim roku studiów (I i II stopnia) realizowane jest seminarium dyplomowe.

W opinii studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA rozłożenie zajęć jest prawidłowe i stwarza możliwość efektywnego kształcenia i nauki. Sekwencja przedmiotów jest spójna i poprawna, dzięki czemu nie występuje problem powtarzania treści na poszczególnych przedmiotach lub braku wiedzy niezbędnej do kontynuowania innego przedmiotu.

Praktyki zawodowe są integralnym elementem programu kształcenia i są obligatoryjne dla studentów I i II stopnia studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Wymiar praktyk wynosi obecnie 200 godzin na I stopniu (8 punktów ECTS) oraz 100 godzin na II stopniu. Zasady odbywania praktyk zostały określone w Regulaminie Praktyk Studentów Almamery Szkoły Wyższej z siedzibą w Warszawie, który stanowi załącznik do Zarządzenia Rektora Nr 17/2012-2013 z dn. 01.08.2013 r. Głównym celem praktyk jest praktyczne przygotowanie studenta do przyszłej pracy zawodowej, a w szczególności: poszerzanie i pogłębianie wiedzy zdobywanej w ramach zajęć dydaktycznych, nabywanie umiejętności praktycznych, przygotowanie studenta do samodzielności i odpowiedzialności za realizację zadań, konfrontację nabywanych przez studenta umiejętności z jego możliwościami na rynku pracy.

Wydział Turystyki i Rekreacji przedstawia studentom wykaz instytucji, organizacji rekomendowanych jako miejsce odbywania praktyk. Student ma również prawo złożyć swoje propozycje dotyczące terminu i miejsca odbywania praktyk. W *Raporcie Samooceny* zamieszczone zostały przykładowe miejsca odbywania praktyk dla studentów kierunku *turystyka i rekreacja*. Nadzór merytoryczny nad przebiegiem praktyki sprawuje Wydziałowy opiekun praktyk właściwy, który jest bezpośrednim przełożonym studentów odbywających praktykę.

Zaliczenia praktyki zawodowej dokonuje opiekun praktyk na podstawie dokumentacji złożonej przez studenta (dzienniczka praktyk). Analiza dzienniczek praktyk wykazała, że nie są one prawidłowo wypełniane przez studentów. Brakuje informacji o przebiegu praktyki i realizowanym programie. Z tego też względu system kontroli i zaliczania praktyk nie w pełni uwzględnia możliwość nabycia przez studenta umiejętności praktycznych. Wydział Turystyki i Rekreacji nie prowadzi hospitacji praktyk, co także utrudnia właściwą kontrolę nad ich przebiegiem. ZO zwrócił ponadto uwagę na brak raportów pracodawców na temat oczekiwanych kompetencji i umiejętności studentów – praktykantów.

Zasady dotyczące organizacji i zaliczania obowiązkowych praktyk studenckich zawartych w programach kształcenia i planach studiów określa § 25 Regulaminu Studiów ALMAMER Szkoły Wyższej w Warszawie.

Nadzór dydaktyczno-wychowawczy nad przebiegiem praktyk ze strony Uczelni sprawuje Opiekun Praktyk Studenckich. Studenci obecni na spotkaniu z ZO pozytywnie ocenili nadzór dydaktyczno-wychowawczy i organizacyjny nad przebiegiem praktyk zawodowych na ocenianym kierunku.

Uczelnia wspiera studentów w doborze miejsc praktyk, w szczególności zwracając uwagę na ich adekwatność do kierunku studiów oraz opis sylwetki absolwenta kierunku studiów. Na wniosek studenta jako praktyka zawodowa może zostać zaliczona wykonywana przez niego praca zawodowa (zatrudnienie na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej) albo prowadzona działalność gospodarcza, jeżeli jej charakter spełnia wymagania programu praktyki i jest zgodny ze studiowanym kierunkiem. W roku akademickim 2013/2014 około 15% studentów ocenianego kierunku uzyskało zaliczenie praktyk na podstawie wykonywanej pracy zawodowej.

Opiekun praktyk zalicza praktyki w indeksie i karcie okresowej studenta na podstawie prawidłowo wypełnionego Dziennika Praktyk. Dziennik Praktyk powinien zawierać: oświadczenie studenta o zapoznaniu się z Regulaminem Praktyk oraz przepisami obowiązującymi w Zakładzie Pracy; sporządzone przez studenta sprawozdanie z przebiegu praktyk; wpis pracownika instytucji pełniącego nadzór nad studentem, poświadczający zrealizowanie praktyki przez studenta. Studenci obecni na spotkaniu z ZO przyznali, że

system kontroli i zaliczania praktyk uwzględnia weryfikację nabywanych umiejętności praktycznych.

Organizacja procesu kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja* w kontekście liczebności grup i organizacji zajęć stwarza możliwości osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia. W procesie nauczania znaczna część zajęć prowadzona jest metodami aktywizującymi studentów takimi jak: ćwiczenia audytoryjne, ćwiczenia laboratoryjne, warsztaty, realizacje projektów indywidualnych i zespołowych. Wykładowcy często stosują także metody aktywizujące studentów do samodzielnego dochodzenia do wiedzy.

Podczas spotkania z ZO studenci pozytywnie ocenili plan studiów. Studenci są świadomi, jaką wiedzę i umiejętności powinni posiadać po ukończeniu ocenianego kierunku studiów, jak również aktualnych wymagań rynku pracy. Studenci pozytywnie oceniają liczbę godzin przypisaną poszczególnym przedmiotom, organizację procesu kształcenia oraz formy prowadzenia zajęć (wykłady, ćwiczenia, konwersatoria).

W opinii studentów system praktyk stwarza warunki do pogłębienia i poszerzenia wiadomości teoretycznych uzyskanych na zajęciach dydaktycznych o umiejętności praktyczne, które doskonalone w zakresie wykonywanych czynności są niezbędne do sprawnego wykonywania zawodu w przyszłości.

Regulamin Studiów Uczelni przewiduje indywidualizację procesu kształcenia. Wszelkie informacje w tym zakresie są dostępne w Dziekanacie Wydziału, w dyspozycji opiekuna roku oraz w dyspozycji nauczycieli akademickich podczas dyżurów akademickich. Na kierunku *turystyka i rekreacja* indywidualizacja procesu kształcenia przybiera postać: indywidualnego trybu zaliczania przedmiotów, w przypadku udzielenia studentowi krótkotrwałego urlopu, Indywidualnego Planu i Programu Studiów (IPS) w ramach Indywidualnego Toku Studiów (ITS) oraz Indywidualnej Organizacji Studiów (IOS), równoległych studiów na innym kierunku studiów w przypadku, gdy student ukończył pierwszy rok studiów ze średnią nie niższą niż 4,0.

Uczelnia zapewnia dobre warunki do studiowania dla studentów niepełnosprawnych. Zajęcia są prowadzone w nowoczesnym budynku przyjaznym osobom niepełnosprawnym – podjazdy dla wózków, windy i toalety dla osób niepełnosprawnych, pomieszczenia socjalne – budynek spełnia w tym zakresie wszystkie wymogi prawne.

Regulamin studiów obowiązujący w ALMAMER Szkole Wyższej w Warszawie przewiduje indywidualizację kształcenia dwukierunkowo. Student może odbywać studia w trybie indywidualnego planu i programu studiów (IPS) oraz Indywidualnej Organizacji Studiów (IOS) realizowany po przydzieleniu studentowi opiekuna naukowego spośród nauczycieli akademickich mających co najmniej stopień naukowy doktora,

Podczas spotkania studenci oznajmili, iż formy indywidualizacji procesu kształcenia są im znane, lecz stosunkowo rzadko z tej możliwości korzystają. W przypadku indywidualnego planu i programu studiów, ich zdaniem, nie jest ona konieczna, ponieważ program i plan studiów jest dla nich odpowiedni i nie stwarza potrzeby zmian. W bieżącym roku akademickim na ocenianym kierunku nie studiują osoby korzystające z form indywidualizacji kształcenia.

Studenci z orzeczoną niepełnosprawnością w ramach Indywidualnej Organizacji Studiów mogą mieć prawo do wydłużenia czasu egzaminów, zamiany pisemnej formy egzaminu na formę ustną lub odwrotnie, przesunięcia terminu egzaminu, jeśli w związku ze specyfiką niepełnosprawności student nie może przystąpić do egzaminu w wyznaczonym czasie. Decyzje dotyczące zmiany organizacji studiów podejmuje właściwy Dziekan, na wniosek studenta. Studenci zaznaczyli również, że w większości przypadków są w stanie jednostkowo ustalić z wykładowcami terminy realizacji obowiązków dydaktycznych, a obecny program oraz stosunkowo niewysoka liczba studentów sprzyja indywidualnej nauce.

Analiza efektów kształcenia, treści programowych oraz stosowanych metod dydaktycznych upoważnia do stwierdzenia, że tworzą one spójną całość. Treści kształcenia przedmiotów podstawowych i kierunkowych, a następnie specjalnościowych wpisują się w cele kształcenia i wspomagają realizację efektów kształcenia. Ze szczegółowych programów poszczególnych przedmiotów wynika, że podczas ich realizacji stosowane są adekwatne metody dydaktyczne.

Regulamin studiów obowiązujący w ALMAMER Szkole Wyższej w Warszawie przewiduje indywidualizację kształcenia dwukierunkowo. Student może odbywać studia w trybie indywidualnego planu i programu studiów (IPS) oraz Indywidualnej Organizacji Studiów (IOS) realizowany po przydzieleniu studentowi opiekuna naukowego spośród nauczycieli akademickich mających co najmniej stopień naukowy doktora.

Podczas spotkania studenci oznajmili, iż formy indywidualizacji procesu kształcenia są im znane, lecz stosunkowo rzadko z tej możliwości korzystają. W przypadku indywidualnego planu i programu studiów, ich zdaniem, nie jest ona konieczna, ponieważ program i plan studiów jest dla nich odpowiedni i nie stwarza potrzeby zmian. W bieżącym roku akademickim na ocenianym kierunku nie studiują osoby korzystające z form indywidualizacji kształcenia.

Studenci z orzeczoną niepełnosprawnością w ramach Indywidualnej Organizacji Studiów mogą mieć prawo do wydłużenia czasu egzaminów, zamiany pisemnej formy egzaminu na formę ustną lub odwrotnie, przesunięcia terminu egzaminu, jeśli w związku ze specyfiką niepełnosprawności student nie może przystąpić do egzaminu w wyznaczonym czasie. Decyzje dotyczące zmiany organizacji studiów podejmuje właściwy Dziekan, na wniosek studenta. Studenci zaznaczyli również, że w większości przypadków są w stanie jednostkowo ustalić z wykładowcami terminy realizacji obowiązków dydaktycznych, a obecny program oraz stosunkowo niewysoka liczba studentów sprzyja indywidualnej nauce.

Wydział nie w pełni dostosował się do uwag PKA zgłoszonych podczas poprzedniej wizytacji związanych z koniecznością dokonania analizy obciążeń studentów w ramach pracy własnej w systemie ECTS. ZO nadal podtrzymuje to zalecenie, gdyż wskazane nieprawidłowości nie zostały usunięte. Przydział punktów ECTS w ramach wkładu własnego pracy studenta często jest przypadkowy i merytorycznie nieuzasadniony.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego *ocena: w pełni*

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

3.1) Program studiów pozwala na realizację założonych efektów kierunkowych oraz przedmiotowych w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, a także uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta. Praktyki zawodowe umożliwiają weryfikację efektów kształcenia w zakresie umiejętności. Na kierunku *turystyka i rekreacja* istnieje możliwość dostosowania programu do potrzeb studentów uzdolnionych i osób z niepełnosprawnościami. Program i wymiar praktyk studenckich, termin ich realizacji oraz doboru miejsc, w których się odbywają, a także cele i efekty kształcenia określone dla tych praktyk ocenia się pozytywnie. System punktacji ECTS wymaga poprawy, ze względu na niewłaściwie oceniony w większości przedmiotów nakład pracy własnej studenta (godziny bez kontaktu z nauczycielem akademickim). W ocenie studentów program studiów realizowany na ocenianym kierunku umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. System praktyk studenckich jest spójny z programem studiów i stwarza możliwość uzyskania odpowiednich kwalifikacji zawodowych. Studenci są świadomi możliwości indywidualizacji programu studiów, posiadają wiedzę na temat systemu punktów ECTS oraz możliwości jakie ten system stwarza, w tym w kwestii indywidualizacji.

3.2) Na ocenianym kierunku zapewniono spójności efektów kształcenia, treści programowych, form i metod dydaktycznych.

Kryterium 4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

4.1)

Zajęcia na kierunku *turystyka i rekreacja* w profilu praktycznym na studiach licencjackich prowadzi ogółem 48 osób, z tego 18 osób wskazywanych przez Uczelnię do minimum kadrowego. Na studiach drugiego stopnia zajęcia prowadzi ogółem 31 osób, z tego 17 wskazywanych przez Uczelnię do minimum kadrowego. Wśród prowadzących, zarówno na pierwszym, jak i na drugim stopniu, występują osoby reprezentujące obszar *nauk humanistycznych*, obszar *nauk społecznych*, obszar *nauk technicznych*, obszar *nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych*, a także obszar *nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej* i obszar *nauk przyrodniczych*. Z wszystkich tych obszarów Uczelnia zadeklarowała umiejscowienie kierunku TiR w obszarze *nauk społecznych* oraz obszar *nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej*. Można uznać, że każdy obszar wiedzy uwzględniony przez Uczelnię przy określeniu efektów kierunkowych jest reprezentowane przez prowadzących zajęcia.

Każdy obszar wiedzy wskazany w matrycy efektów jest reprezentowany przez minimum jednego pracownika. W strukturze obszarowej prowadzących dominujące znaczenie ma obszar *nauk społecznych*. Prowadzący zaliczeni do obszaru *nauk społecznych* stanowią 37,5% liczby prowadzących na studiach licencjackich i 32,3% na studiach magisterskich. Struktura tytułów i stopni naukowych pokazuje, że wśród prowadzących dominują osoby ze stopniem naukowym doktora (na studiach pierwszego stopnia doktorzy stanowią prawie 42%, a magistrowie 39,6% liczby prowadzących zajęcia). Również struktura poziomu wykształcenia na studiach magisterskich pokazuje, że dominujące znaczenie mają osoby z tytułem doktora (48,4%) i magistra (32,3% ogólnej liczby prowadzących zajęcia na kierunku).

Kadra dydaktyczna prowadząca zajęcia jest wystarczająco liczna i jak wynika z przekazanych informacji, ma wystarczająco wysokie oraz różnorodne kwalifikacje zapewniające osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja* w profilu praktycznym.

4.2)

Do minimum kadrowego kierunku *turystyka i rekreacja* studia w profilu praktycznym Uczelnia zgłosiła 17 osób dla I i II stopnia oraz dodatkowo 1 osobę do minimum kadrowego tylko studiów I stopnia. Wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego zatrudnione są na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy.

Wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego I i II stopnia (17 osób) wskazały Uczelnię jako podstawowe miejsce pracy, a osoba wskazana do minimum kadrowego I stopnia kierunku *TiR* podaje, że ALMAMER będzie dodatkowym miejscem pracy.

Do minimum kadrowego studiów pierwszego stopnia Uczelnia zgłosiła 4 profesorów, 2 doktorów habilitowanych, 10 doktorów i 2 magistrów. Uczelnia wskazała 4 obszary wiedzy, w jakich usytuowane są efekty kształcenia kierunku *TiR*: obszar *nauk społecznych*, obszar *nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej*, uzupełniające obszary: obszar *nauk humanistycznych* i obszar *nauk przyrodniczych*. Wśród dziedzin nauki wymienia się dziedziny *nauk humanistycznych*, ale wskazano w Raporcie Samooceny dyscyplinę naukową *historia sztuki*.

Przyporządkowanie efektów kształcenia kierunku *TiR* do obszarów wiedzy, dziedzin nauki i dyscyplin naukowych powinno zostać uporządkowane. Dorobek naukowy i

doświadczenie zawodowe osób wskazanych do minimum kadrowego kierunku mieści się w tych obszarach nauki.

Teczki osobowe zawierają dokumenty pozwalające na ocenę, czy nauczyciel akademicki spełnia wymagania do zaliczenia do minimum kadrowego na kierunku *turystyka i rekreacja*, tj. czy posiada odpowiednie kwalifikacje naukowe (stopnie i tytuły naukowe oraz dorobek lub posiada doświadczenie zawodowe zdobyte poza Uczelnią, związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla ocenianego kierunku studiów – zgodnie z wymaganiami określonymi w § 12 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 131) i rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370), w jakim wymiarze realizują pensum dydaktyczne, a także czy złożył nie później niż do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok akademicki oświadczenie o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego na studiach pierwszego i drugiego stopnia na kierunku *turystyka i rekreacja* na Wydziale Turystyki i Rekreacji ALMAMER Szkoła Wyższa w Warszawie, określonymi w art. 112a ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.). W Uczelni oświadczenia zostały podpisane w terminie zgodnym z wymaganiami określonymi w przepisach ustawy, tj. w czerwcu 2014 r.

Zgodnie z art. 9a ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym Wydział zgłosił do minimum kadrowego nauczycieli akademickich zatrudnionych w Uczelni w pełnym wymiarze czasu pracy, na podstawie złożonych przez nich oświadczeń, o których mowa w art. 112a ustawy, nie krócej niż od początku semestru studiów, a więc zgodnie z wymaganiami określonym w § 13 ust. 1 i 2 wymienionego wyżej rozporządzenia z dnia 5 października 2011 r. oraz § 13 ust. 1 rozrządzenia z dnia 3 października 2014 r., tj. nie później niż od początku semestru studiów.

Analiza dokumentacji pozwala na stwierdzenie, iż wymagania określone w § 15 ust. 1 obu wymienionych wyżej rozporządzeń są spełnione, bowiem do minimum kadrowego na ocenianym kierunku i poziomie kształcenia Uczelnia wskazała 17 osób, z tego 6 samodzielnych nauczycieli akademickich posiadających tytuł naukowy lub stopień naukowy doktora habilitowanego, oraz 9 osób ze stopniem naukowym doktora oraz 2 magistrów, a ponadto na studiach pierwszego stopnia dodatkowo 1 doktora.

Załącznik nr 5 - Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe.

W teczkach osobowych znajduje się również dokumentacja związana z realizacją zwyczajowych procedur dotyczących prowadzonej w Uczelni polityki kadrowej.

Wszystkie osoby wyżej wymienione przeprowadzą osobiście na kierunku *turystyka i rekreacja* co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych (samodzielni nauczyciele akademicy) oraz co najmniej 60 godzin (doktorzy), co spełnia wymagania określone w § 13 ust. 3 wymienionego wyżej rozporządzenia z dnia 5 października 2011 r. oraz § 13 ust. 2 pkt. 1 i 2 rozporządzenia z dnia 3 października 2014 r.

Z grupy 17 osób zgłoszonych przez Uczelnię do minimum kadrowego I i II stopnia kierunku *turystyka i rekreacja* w profilu praktycznym oraz dodatkowo 1 osoby tylko do minimum kadrowego I stopnia (7 samodzielnych pracowników naukowych, 9 doktorów i 2 osoby z tytułem zawodowym magistra) można zaliczyć do tego minimum wszystkie zgłoszone osoby.

Skład minimum kadrowego na kierunku *turystyka i rekreacja* prowadzonego na Wydziale Turystyki i Rekreacji ALMAMER Szkoła Wyższa w Warszawie w perspektywie długookresowej jest w miarę stabilny, bowiem 5 osób wskazanych do minimum kadrowego

zatrudnionych zostało na czas nieokreślony, zaś pozostałe 13 osób – na czas określony, tj. do 31.08.2015 r. – 1 osoba, 30.09.2015 r. – 9 osób, do 30.09.2016 r. – 1 osoba, do 30.09.2017 r. – 2 osoby.

Dla 16 osób wskazanych do minimum kadrowego Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy, zaś tylko dla 1 osoby – dodatkowym miejscem pracy.

Z grupy pracowników wskazanych do minimum kadrowego w roku akademickim 2014/2015 dla I i II stopnia oraz pracownika tylko w odniesieniu do studiów licencjackich aż 8 osób było w minimum kadrowym kierunku TiR w roku akademickim 2008/2009. Można więc uznać, że minimum kadrowe kierunku jest względnie stabilne. Pewne wątpliwości może jednak budzić struktura wieku pracowników minimum kadrowego.

Zgodnie z § 29 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r., poz. 1370) Uczelnia prowadząca kierunek studiów w obszarze nauk społecznych w dniu wejścia w życie ww. rozporządzenia (10 października 2014 r.) jest zobowiązana dostosować minimum kadrowe w zakresie proporcji liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe do liczby studentów na danym kierunku studiów, do wymogów określonych w § 17 ust. 1 pkt. 8 nowego rozporządzenia, *do dnia 1 października 2015 roku*.

Zatem warunek dotyczący stosunku liczby nauczycieli akademickich, stanowiących minimum kadrowe dla kierunku *turystyka i rekreacja*, do liczby studentów na tym kierunku jest spełniony i wynosi 1:22, co spełnia wymagania określone w § 17 ust. 1 pkt. 3 cytowanego wyżej rozporządzenia z dnia 5 października 2011 r.

Jak wynika z *Raportu samooceny* oraz udostępnionej podczas wizytacji informacji, a także dyskusji z gronem pedagogicznym i przeglądem programów kształcenia (sylabusy) można uznać, że zajęcia dydaktyczne – zarówno treści teoretyczne, jak i praktyczne – na ocenianym kierunku prowadzone są przez osoby z wystarczającym dorobkiem naukowym i doświadczeniem zawodowym.

Załącznik nr 6 . Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena

Zajęcia były prowadzone dobrze lub poprawnie. Te prowadzone tylko poprawnie charakteryzowały się biernością i niewielkim zainteresowaniem studentów. Na innych zajęciach studenci byli aktywni i zainteresowani. Liczba studentów na wizytowanych zajęciach była wyjątkowo skromna. Utrudniało to dyskusje podczas zajęć, na których prezentowano referaty.

4.3).

Uczelnia deklaruje realizację polityki kadrowej, która ma zapewnić wysoką jakość procesu kształcenia. Założono priorytet zatrudniania kadry o wysokich kwalifikacjach oraz zapewnianie warunków rozwoju naukowego asystentów. Jak wynika jednak z *Raportu samooceny* w latach 2010-2014 żaden z pracowników związanych z kierunkiem *turystyka i rekreacja* w Uczelni nie uzyskał tytułu naukowego oraz stopnia naukowego doktora ani doktora habilitowanego. Wydział Turystyki i Rekreacji ALMAMER deklaruje również, że szczególną troską objęci są młodzi pracownicy naukowo-dydaktyczni zatrudnieni na stanowisku asystenta. Uczelnia zwraca uwagę na podnoszenie kwalifikacji dydaktycznych młodych pracowników. Założono, że asystent jest zobowiązany do zaprojektowania własnej ścieżki rozwoju naukowego, a także pogłębiania wiedzy i prowadzenia własnych badań naukowych. *Raport samooceny* podaje, że na początku 2012 r. Uczelnia podpisała umowę z Instytutem Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, której celem jest kształcenie młodej kadry naukowej.

W trakcie spotkania ZO PKA z kadrą pracownicy nie zgłaszali zastrzeżeń do prowadzonej polityki kadrowej w Uczelni. Jednocześnie jednak dyskusja koncentrowała się

tylko na problemach dydaktycznych, a pracownicy nie wskazywali pozytywnych przykładów angażowania się władz we wspieranie rozwoju naukowego asystentów.

Istotnym elementem wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia jest prowadzenie przez Uczelnię właściwej polityki kadrowej, w tym m. in. właściwy dobór nauczycieli akademickich prowadzących kształcenie na ocenianym kierunku studiów.

Nauczyciele akademicy są dobierani do prowadzenia zajęć zgodnie z ich specjalizacją naukową oraz doświadczeniem zawodowym. W Uczelni mają miejsce okresowe przeglądy kadry dydaktycznej, które są podstawą do kształtowania zasobów kadrowych Wydziału.

W styczniu 2012 r. ALMAMER Szkoła Wyższa z siedzibą w Warszawie podpisała umowę o współpracy z Instytutem Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowym Instytutem Badawczym. Celem współpracy jest kształcenie młodej kadry naukowej na potrzeby Uczelni, w tym także na potrzeby dydaktyczne kierunku *turystyka i rekreacja*.

Jak wynika z informacji zawartych w *Raporcie samooceny* oraz w udostępnionych podczas wizytacji dokumentów Uczelnia podejmuje współpracę z jednostkami dydaktycznymi i naukowymi Słowacji, Ukrainy i Białorusi. Współpraca dotyczy uczestnictwa w konferencjach naukowych oraz przygotowywanych publikacjach. Zapewnienie możliwości publikacji w zeszytach naukowych Uczelni można uznać za tworzenie warunków rozwoju naukowego młodych pracowników naukowych.

W trakcie spotkania z kadrami dydaktyczną Wydziału (w sumie uczestniczyło w nim 12 pracowników naukowo-dydaktycznych, czyli mniej niż liczba pracowników zgłoszonych przez Uczelnię do minimum kadrowego kierunku *turystyka i rekreacja*) dyskusja dotyczyła przede wszystkim problemów dydaktycznych i problemów z utrzymaniem naboru na wizytowany kierunek studiów. Zwrócono uwagę na formy uprządkowania treści kształcenia. Wskazano doświadczenie Katedry Hotelarstwa i Gastronomii, która organizuje wycieczki dydaktyczne, uczestniczy w dyskusjach z Centrum Sztuki Kulinarnej, targach branżowych, zakładach gastronomicznych, współpracuje z Izbą Hotelarstwa, a także utrzymuje kontakty z hotelami sieciowymi, gdzie studenci mogą odbywać zajęcia praktyczne.

Podano także przykłady doświadczeń Katedry Turystyki i współpracy pracowników z wybranymi biurami podróży. Dyskusja dotyczyła również oferty specjalizacji, które mogłyby przyciągnąć studentów do Uczelni. Wymieniono takie specjalności, jak: *turystyka kultury*, *turystyka międzynarodowa* i *biznes w turystyce*. Podjęto także dyskusje o możliwościach realnego wpływu pracowników naukowo-dydaktycznych na kształt programu studiów. Potwierdzono, że propozycje nowych przedmiotów (*komunikacja interpersonalna*, *negocjacje*) zgłaszane przez pracowników zostały wykorzystane przy budowie programów. Pracownicy uczestniczący w spotkaniu podkreślili, że zależy im na pracy i dążą do poniesienia jakości dydaktyki.

W stosunku do roku 2009, w którym odbyła się pierwsza ocena jakości kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja*, nastąpiły zmiany w składzie tego minimum, bowiem 9 osób (2 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 7 doktorów), to nauczyciele akademicy, którzy tworzyli to minimum w roku 2009.

W stosunku do poprzedniej akredytacji programowej stosunek liczby studentów do liczby pracowników naukowych został poprawiony (znaczące zmniejszenie liczby studentów na kierunku *turystyka i rekreacja* w roku akademickim 2014/2015 w stosunku do roku akademickiego 2008/2009).

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego - ocena: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

4.1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych prowadzących zajęcia na kierunku *turystyka i rekreacja* studiów I i II stopnia w profilu praktycznym oraz struktura ich

kwalifikacji jest wystarczająca dla osiągnięcia założonych celów kształcenia i deklarowanych efektów - wystarcza dla realizacji przyjętych efektów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

4.2) Dorobek naukowy, kwalifikacje dydaktyczne oraz posiadane doświadczenie zawodowe w sektorze turystyki są wystarczająco powiązane z realizowanym programem studiów. Współpraca pracowników z instytucjami sektora turystyki, biurami podróży i organizacjami turystycznymi (np. PTTK, POT) zapewnia w wystarczającym stopniu możliwości praktycznego wykształcenia umiejętności i kompetencji społecznych. Do minimum kadrowego kierunku zaliczono wszystkie wskazane przez Uczelnię osoby. Można uznać, że minimum kadrowe kierunku TiR jest stabilne. Obsada zajęć dydaktycznych w wystarczającym stopniu uwzględnia dorobek naukowy i doświadczenie zawodowe osób je prowadzących.

4.3) Polityka kadrowa Uczelni zakłada wspieranie rozwoju naukowego asystentów. Uczelnia współpracuje z Instytutem Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, a także jednostkami naukowymi na Ukrainie, Białorusi i w Słowacji. Umożliwia udział w konferencjach naukowych oraz stwarza możliwości publikacji w zeszytach naukowych ALMAMER. Informacje o stopniach naukowych zdobywanych przez pracowników po 2010 roku nie potwierdzają jednak dynamiki rozwoju młodej kadry dydaktycznej Uczelni (brak uzyskania tytułów naukowych oraz stopni naukowych doktora czy doktora habilitowanego).

Kryterium 5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka ma możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Uczelnia jest właścicielem wieżowca w Warszawie o powierzchni ponad 10.000 m². Budynek jest w pełni dostosowany do celów dydaktycznych. Na terenie Uczelni działa bezprzewodowa sieć internetowa Wi-Fi, a w holu głównym znajduje się kiosk internetowy dostępny dla wszystkich studentów i pracowników. W wieżowcu znajduje się 10 sal wykładowych, 12 sal ćwiczeniowych, 4 laboratoria komputerowe i 7 pracowni do nauki języków obcych. Raport samooceny podaje też, że w budynku znajdują się 2 sale do zajęć z zakresu wychowania fizycznego. Warto dodać, że budynek główny Uczelni jest w pełni zautomatyzowany, działa klimatyzacja, systemy alarmowe, windy, podjazdy i toalety przystosowane do osób niepełnosprawnych.

Największe sale wykładowe wyposażono w systemy nagłaśniające, a pozostałe sale wykładowe, ćwiczeniowe oraz seminaryjne wyposażone są w urządzenia niezbędne do pracy dydaktycznej: tablice, ekrany, rzutniki, projektory i komputery do prezentacji multimedialnych. Każda z pracowni komputerowych posiada po osiemnaście stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu.

Raport samooceny Uczelni podaje, że pracownie językowe są wyposażone w urządzenia audiowizualne oraz inne pomoce niezbędne do nauki języków obcych. Wizytacja pracowni języków obcych nie potwierdziła niestety deklarowanego wyposażenia pracowni językowych.

Również wizytacja dwóch sal (a właściwie salek) do zajęć z zakresu *wychowania fizycznego* pokazała, że ich urządzenie jest stosunkowo ubogie. Jednocześnie studenci spotykani w Uczelni, również z ocenianego kierunku, stwierdzili, że nie uczestniczą w zajęciach na tych salach.

Niestety w czasie wizytacji nie udało się wyjaśnić, jakie specjalistyczne oprogramowanie niezbędne do obsługi ruchu turystycznego jest wykorzystywane w

laboratoriach komputerowych Uczelni. W opinii ZO zaplecze informatyczne procesu dydaktycznego oraz zaplecze praktyczne jest jednak niewystarczające.

Biblioteka Uczelniana jest skomputeryzowana i posiada odrębną czytelnia wyposażoną w stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu. W Bibliotece działają stałe bazy online: Wirtualna Biblioteka Nauk, BAZY firmy EBSCO Publishing, Baza firmy Elsevier Science, Baza firmy Springer, Web of Science, Repozytorium Centrum Otwartej Nauki, Elektronische Zeitschriftenbibliothek oraz bazy elektroniczne interdyscyplinarne ogólnie dostępne.

Biblioteka w ramach gromadzonych zasobów posiada też specjalistyczny księgozbiór niezbędny do realizacji procesu kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja*. Księgozbiór biblioteki uzupełniany jest zgodnie z potrzebami użytkowników i nowymi programami kształcenia. Można uznać, że specjalistyczne publikacje dla realizacji procesu kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja* są wystarczające (szczegółowo wykazano je w załączniku 9).

W roku akademickim 2014/2015 Biblioteka Naukowa współpracowała z 53 bibliotekami Uczelni państwowych i prywatnych w zakresie wymiany międzybibliotecznej.

Baza dydaktyczna Wydziału Turystyki i Rekreacji ALMAMER jest wystarczająca dla realizacji procesu kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja*. Wątpliwości może jednak budzić brak sal do ćwiczeń praktycznych, które powinny być realizowane w warunkach zbliżonych do tych, w jakich działają podmioty społeczno-gospodarcze w sektorze turystycznym. Można jednak przyjąć, że zajęcia praktyczne będzie też można realizować w realnych jednostkach gospodarczych otoczenia Uczelni.

Studenci pierwszego i drugiego stopnia odbywają obowiązkowe praktyki zawodowe (praktyczny profil kształcenia). Instytucje, w których odbywają się praktyki to Warszawska Izba Turystyki, Mazowiecka Regionalna Organizacja Turystyczna, Stołeczne Biuro Praktyk. Uczelnia przedstawia studentom listę organizacji rekomendowanych jako miejsca odbywania praktyk. Studenci niestacjonarni mogą być zwolnieni z praktyki jeżeli są zatrudnieni w instytucjach i firmach związanych z działalnością turystyczną, w tym hotelach czy biurach turystycznych bądź restauracjach. Z praktyki mogą być też zwolnieni studenci niestacjonarni, jeżeli udokumentują, że uczestniczyli np. w stażach gwarantujących uzyskanie umiejętności praktycznych związanych z kierunkiem studiów (staże także w ramach wolontariatu).

W opinii studentów instytucje, w których odbywają się praktyki zawodowe, mają związek ze specyfiką kierunku oraz pozwalają na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. W trakcie odbywanych praktyk studenci prowadzą niezbędną dokumentację pozwalającą na późniejsze zweryfikowanie zakładanych efektów kształcenia.

Proponowane miejsca odbywania praktyk zawodowych kierunku TiR powinny w większym stopniu uwzględniać biura turystyczne i hotele.

Zajęcia praktyczne realizowane są w części poza siedzibą Uczelni, w tym także w pracowniach szkoły zawodowej.

W zakresie przystosowania infrastruktury dydaktycznej do potrzeb studentów niepełnosprawnych budynek dydaktyczny ALMAMER spełnia wymagane wymogi. Zajęcia są prowadzone w nowoczesnym budynku, który umożliwia osobom niepełnosprawnym swobodne poruszanie się przy wykorzystaniu podjazdów dla wózków, wind oraz toalet.

Siedziba Uczelni jest przystosowana do potrzeb studentów niepełnosprawnych i wyposażona w podjazdy, windę wewnątrz budynku oraz specjalnie wyposażone sanitariaty. W Bibliotece nie ma stanowisk przystosowanych dla potrzeb osób niepełnosprawnych.

Analiza własna ZO dokonana podczas wizytacji pozwala stwierdzić, że cały budynek nie posiada w swojej konstrukcji barier architektonicznych i jest we właściwy sposób przystosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnością.

Podczas spotkania z ZO studenci wyrazili pozytywną opinię na temat bazy dydaktycznej służącej realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Ich zdaniem sale dydaktyczne są właściwie wyposażone w niezbędny sprzęt, w tym w: komputery, projektor, sprzęt audiowizualny oraz nagłaśniający. Sale wykładowe,

ćwiczeniowe oraz pracownie komputerowe dostosowane są do liczebności grup studenckich. Jak podkreślali uczestnicy spotkania, pozwala to na osiągnięcie deklarowanych w programie efektów kształcenia. Studenci mają możliwość korzystania z ogólnodostępnych stanowisk komputerowych z podłączeniem do Internetu. Dostęp do sieci znajduje się w czytelni bibliotecznej. W holu głównym zainstalowano ogólnodostępny kiosk internetowy, w którym studenci, po zalogowaniu się na swoje konto w wirtualnym dziekanacie, mogą sprawdzić m.in. plan zajęć, oceny z egzaminów, ogłoszenia dotyczące procesu kształcenia. Dodatkowo w wyznaczonych na Uczelni miejscach zapewniony jest bezprzewodowy dostęp Wi-Fi do sieci Internet. Stanowiska te wyposażone są w niezbędne oprogramowanie biurowe oraz specjalistyczne, wykorzystywane na zajęciach dydaktycznych. Ponadto studenci obecni na spotkaniu z ZO pozytywnie ocenili jakość infrastruktury Uczelnianej, oceniając ją jako funkcjonalną i estetyczną. Podkreślali, że mocną stroną Uczelni jest jej lokalizacja oraz duża ilość miejsc parkingowych.

Budynki są wystarczająco przygotowane do obsługi studentów poza okresem zajęć. Zgodnie z opinią studentów obecnych na spotkaniu z ZO, ilość miejsc, w których mogą spędzić czas pomiędzy zajęciami jest wystarczająca. Na terenie Uczelni znajduje się bufet, a także punkt ksero, który w opinii studentów jest dla nich dużym udogodnieniem.

Księgozbiór dostępny w Bibliotece Uczelni w opinii studentów obecnych na spotkaniu z ZO zawiera niezbędną literaturę zalecaną w ramach kształcenia na ocenianym kierunku. Jak podkreślali, ich zdaniem biblioteka Uczelniana jest dobrze wyposażona, a w przypadku, gdy ilość znajdujących się w niej woluminów książek i czasopism bywa niewystarczająca, mogą zawsze zgłosić zapotrzebowanie na wybrane publikacje, które są sukcesywnie dokupywane do księgozbioru.

Poprzednia ocena programowa kierunku *TiR* była pozytywna, została przeprowadzana w roku akademickim 2008/2009. W zakresie infrastruktury dydaktycznej zaleciła utworzenie kilku miejsc komputerowych na Wydziale z dostępem do Internetu. Zalecenie to zostało zrealizowane. Niestety dostępność specjalistycznego oprogramowania nie została potwierdzona.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego – ocena znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Infrastruktura dydaktyczna Uczelni jest wystarczająca dla realizacji procesu dydaktycznego kierunku. Studenci mają dostęp do komputerów i Internetu. Uczelnia dysponuje bazą lokalową dostosowaną do potrzeb osób niepełnosprawnych. Budynek jest wolny od barier architektonicznych i dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Zbiory Biblioteki są wystarczające dla realizacji procesu dydaktycznego. Brak informacji o specjalistycznym oprogramowaniu wykorzystywanym podczas zajęć dydaktycznych. Zaplecze dla prowadzenia zajęć praktycznych powinno zostać wzbogacone.

Kryterium 6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Uczelnia poddała się ocenie parametrycznej i w 2013 r. otrzymała kategorię C jednostki naukowej. Kierunek *turystyka i rekreacja* jest realizowany na Wydziale Turystyki i Rekreacji ALMAMER w profilu praktycznym, na studiach licencjackich i studiach magisterskich.

Jednostką koordynującą badania naukowe w ALMAMER jest Biuro Badań Naukowych. Dotychczas prowadzone badania naukowe były zgodne z zainteresowaniami nauczycieli akademickich i profilem dydaktycznym Uczelni. Tym samym badania uwzględniały także tematy dotyczące *turystyki i rekreacji*. *Raport samooceny* zawiera informacje o tematyce badań naukowych za lata od 2009 do 2015.

Jak wynika z *Raportu samooceny* w czerwcu br. w całej Uczelni w styczniu 2015 r. realizowanych było 41 tematów badawczych, w tym 13 zespołowych i 28 indywidualnych, natomiast tematy związane z kierunkiem *turystyka i rekreacja* obejmowały ogółem odpowiednio 12 tematów, z tego 5 tematów zespołowych i 7 indywidualnych.

W 2014 r. warto wśród tematów zespołowych wymienić takie, jak: *Funkcje Warszawy w turystyce międzynarodowej*, *Tworzenie szlaków kulinarnych w świetle zwiększenia atrakcji turystycznej regionu* czy *Ekoturystyka w woj. mazowieckim*. Część tych tematów była kontynuowana w 2015 r. Wśród nowych tematów pojawił się taki jak: *Turystyka jako dialog kultur*, a także *Atrakcyjność turystyczna miast i gmin Warszawskiego Obszaru Metropolitalnego w świetle lokalnych dokumentów strategicznych* czy *Prozdrowotne i turystyczne walory kuchni regionalnych*.

Jak wynika z *Raportu samooceny* od 2009 roku na Wydziale Turystyki i Rekreacji wydano około 48 podręczników powiązanych z kierunkiem *turystyka i rekreacja* (z tego 11 w języku rosyjskim bądź białoruskim oraz ukraińskim). Uczelnia wydaje Zeszyty Naukowe, w których także publikowane są tematy związane z turystyką i rekreacją. Przykładowo w 2012 r. opublikowano w tej tematyce 11 artykułów, w 2013 – 13, w 2014 – 12, a w 2015 – 5 artykułów. Publikacje w zeszytach naukowych i przygotowane podręczniki potwierdzają wystarczające zaangażowanie pracowników Wydziału w działalność badawczą dotyczącą turystyki i rekreacji.

Jednocześnie organizowano w Uczelni (często we współpracy z innymi instytucjami) konferencje naukowe, wśród nich 11 konferencji powiązanych z tematyką atrakcyjności turystycznej, turystyki polonijnej, turystyki kulinarnej, euroregionów, agroturystyki czy działalności sieci hotelarskich. Niektóre z organizowanych konferencji miały charakter naukowo-praktyczny, np. Polski system informacji turystycznej, czy seminaria poświęcone współczesnej agroturystyce bądź sieci hotelarskiej ACCOR czy gastronomii.

Uczelnia współpracuje z jednostkami dydaktycznymi i naukowymi krajowymi oraz zagranicznymi (Słowacja, Ukraina i Białoruś) w celu kształcenia młodej kadry naukowej na potrzeby dydaktyczne kierunku *turystyka i rekreacja*. Współpraca dotyczy głównie uczestnictwa w konferencjach naukowych oraz przygotowywaniu publikacji, w tym w zeszytach naukowych ALMAMAR. Można uznać, że efekty współpracy z innymi Uczelniami, głównie spoza Polski, a także jednostkami otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym instytucjami zajmującymi się organizacją turystyki i hotelarstwem są wykorzystywane w procesie dydaktycznym.

Według *Raportu Samooceny* studenci uczestniczą w badaniach naukowych głównie poprzez działalność w Kole Naukowym. Na Wydziale działa jedno studenckie koło naukowe bezpośrednio związane z kierunkiem: Studenckie Koło Naukowe Hotelarstwa i Gastronomii *Horeca*. Członkowie koła nie byli obecni podczas wizytacji, świadomość studentów obecnych na spotkaniu z ZO PKA na temat działalności koła jest znikoma. Władze Jednostki nie przedstawiły dokumentacji dotyczącej pracy koła. Wobec powyższego nie sposób określić wpływu działania Koła na udział studentów w badaniach, pełniejsze wykorzystanie wiedzy przez studentów oraz doskonalenie umiejętności analitycznych w praktyce. Na podstawie rozmowy z opiekunem koła należy uznać, iż podczas spotkań studenci omawiają różne zagadnienia związane z tematyką turystyki i hotelarstwa oraz z dziedzin pokrewnych. Podczas wizytacji nie przedstawiono wykazu publikacji z udziałem studentów ocenianego kierunku.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego – ocena w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego.

Tematyka badań naukowych prowadzonych przez pracowników ocenianej Uczelni wykazuje istotne powiązania z realizowanym kierunkiem *turystyka i rekreacja*. Można też uznać, że rezultaty prowadzonych badań były wykorzystywane w przygotowywaniu koncepcji kształcenia, proponowanych modyfikacjach specjalności oraz podczas zajęć dydaktycznych. Dominują tematy przyczynkarskie i tematy powiązane z praktyką gospodarczą dotyczącą organizacji turystyki. Wobec realizacji studiów ocenianego kierunku w profilu praktycznym można uznać, że zakres prowadzonych badań naukowych jest wystarczający. Studenci nie uczestniczą w badaniach naukowych. Spotkania w ramach kół mają charakter dyskusji na temat zainteresowań. Nie przedstawiono publikacji naukowych z udziałem studentów.

Kryterium 7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

7.1)

Rekrutacja na studia odbywa się bez egzaminów wstępnych, według zasad corocznie określonych w uchwale Senatu ALMAMER Szkoły Wyższej z siedzibą w Warszawie (uchwała Senatu NR 52/2011-2015 w sprawie warunków i trybu rekrutacji oraz limitach naboru – zasady przyjęć na studia w roku akademickim 2014/2015). Wstęp na studia jest wolny. O przyjęciu na studia decyduje kolejność zgłoszeń. Liczba miejsc jest ograniczona i wynika z corocznie ustalanych limitów przyjęć przez Senat Uczelni. Do odbywania studiów pierwszego stopnia na ocenianym kierunku studiów może być dopuszczona osoba, która posiada świadectwo dojrzałości, przejdzie pozytywnie rozmowę kwalifikacyjną o charakterze doradczym oraz podpisze umowę o warunkach odbywania studiów w Uczelni i złoży wymagane przepisami prawa dokumenty. Warunkiem przyjęcia kandydata na studia drugiego stopnia jest złożenie odpisu dyplomu potwierdzającego uzyskanie kwalifikacji pierwszego lub drugiego stopnia, suplementu do dyplomu, oryginał lub odpis świadectwa dojrzałości, przejście pozytywnie rozmowy kwalifikacyjnej o charakterze doradczym, podpisanie umowy o warunkach odbywania studiów w Uczelni i złożenie wymaganych przepisami prawa dokumentów.

Informacje dla kandydatów na studia stale są dostępne na stronie internetowej. Zawierają one w szczególności informację o zasadach rekrutacji oraz warunkach przyjęcia. Kryteria przyjęć kandydatów na studia opisane są w sposób zrozumiały. Studenci obecni na spotkaniu z ZO nie zgłaszali zastrzeżeń do procesu rekrutacji. W opinii ZO proces rekrutacji uwzględnia zasadę równych szans i nie zawiera regulacji dyskryminujących kandydatów na studia. W ocenie studentów, ustalone limity zapewniają warunki właściwe do efektywnego kształcenia.

7.2)

Zgodnie z opinią studentów, programy studiów oraz liczba godzin z poszczególnych przedmiotów są dostosowane do zakresu materiału i czasu potrzebnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. W opinii studentów przedstawionej podczas spotkania z ZO, czas przeznaczony na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia jest właściwy.

System oceny osiągnięć studentów jest w opinii studentów zrozumiały, obiektywny i sprawiedliwy oraz zorientowany na proces uczenia się. Studenci przyznali, że w większości przypadków są oceniani obiektywnie, na podstawie zdobytej wiedzy i umiejętności oraz mają zapewnioną możliwość wglądu do swoich prac w celu uzyskania informacji na temat popełnionych błędów.

Wymagania oraz forma weryfikacji efektów kształcenia, które są przedstawiane na pierwszych zajęciach dydaktycznych przez nauczycieli akademickich, są respektowane wobec

wszystkich studentów. Pytania egzaminacyjne mieszczą się w zakresie wymagań egzaminacyjnych.

Poza zaliczeniami i egzaminami końcowymi, wiedza i umiejętności są weryfikowane na bieżąco podczas zajęć za pomocą kolokwii, odpowiedzi ustnych oraz udziału w dyskusji. Według studentów warunki i forma zaliczenia końcowego są im znane i obowiązują wszystkich studentów jednakowo. Studenci pozytywnie oceniają możliwość wglądu do swoich prac oraz omawianie błędów przez wykładowców.

7.3)

Studenci obecni na spotkaniu z ZO wykazali zainteresowanie tematyką mobilności studenckiej. Na ocenianym kierunku nie istnieje możliwość skorzystania z programu wymiany międzyuczelnianej w ramach programu Erasmus. Studenci zgodnie stwierdzili, że Uczelnia powinna poczynić działania w celu podpisania umów w ramach, których mogliby skorzystać z oferty studiów na zagranicznych Uczelniach. Podobną opinię wyrazili na temat krajowych wymian studenckich, w których również Jednostka nie bierze udziału.

W zakresie współpracy międzynarodowej, należy stwierdzić iż nie ma ona wpływu na możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na ocenianym kierunku, ponieważ jednostka nie bierze udziału w studenckich wymianach międzyuczelnianych.

7.4)

Opieka naukowa i dydaktyczna została pozytywnie oceniona przez studentów obecnych na spotkaniu z ZO. Studenci mają możliwość zindywidualizowania swojego planu studiów i programu kształcenia, a tym samym uzyskać indywidualną opiekę naukową, w szczególności nad wybitnie uzdolnionymi studentami.

Studenci posiadają informacje o procedurze dyplomowania oraz wymaganiach dotyczących egzaminu dyplomowego. Mają zapewnioną możliwość wyboru seminarium dyplomowego wedle własnych zainteresowań naukowych. Oferta seminariów jest adekwatna do potrzeb studentów i nie budzi ich zastrzeżeń. W ich opinii w trakcie procesu dyplomowania uzyskują niezbędne wsparcie naukowe od nauczycieli akademickich. Studenci mają swobodę w ustalaniu tematów prac dyplomowych, w przypadku wątpliwości mogą liczyć na pomoc prowadzącego seminarium.

Studenci mają swobodny dostęp do aktualnych informacji związanych z organizacją studiów i procedurami ich toku, w tym także o programach kształcenia. Wszelkie informacje publikowane są w formie komunikatów na stronie internetowej Uczelni oraz na tablicach w budynku jednostki. W razie odwołania przez nauczycieli akademickich zajęć lub konsultacji, zgodnie z opinią studentów obecnych na spotkaniu z ZO, informacje o tym są podawane w sposób zwyczajowy na stronie internetowej, wraz z wyznaczonym terminem odpracowania zajęć.

Jeżeli chodzi o dostęp do materiałów dydaktycznych, na podstawie opinii studentów należy stwierdzić, że na ocenianym kierunku nie funkcjonuje system nauczania z wykorzystaniem metod nauczania na odległość. Niewielka część materiałów dydaktycznych jest udostępniana na stronie internetowej jednostki, część bywa także przesyłana bezpośrednio pocztą elektroniczną przez nauczycieli akademickich, choć stosunkowo rzadko.

Studenci pozytywnie oceniają kontakt z prowadzącymi zajęcia, z którymi mogą się spotkać w ramach konsultacji indywidualnych podczas wyznaczonego dyżuru. Komunikaty dotyczące konsultacji są umieszczone w gablotach informacyjnych znajdujących się przed pokojami profesorskimi każdej z katedr. Istnieje również możliwość kontaktowania się z nauczycielami akademickimi drogą elektroniczną.

Studenci z niepełnosprawnością mają zapewnione dodatkowe wsparcie poprzez działalność opiekunów osób niepełnosprawnych, którzy pomagają w rozwiązywaniu ich indywidualnych problemów.

Jak podkreślali studenci obecni na spotkaniu z ZO, znane są im treści sylabusów, a kompletność informacji w nich zawartych nie budzi ich zastrzeżeń. Wspomniane karty zawierają szczegółowe elementy składowe, w tym: założenia i cele przedmiotu, metody nauczania, formy zaliczenia przedmiotu, efekty kształcenia (kierunkowe i przedmiotowe), wskaźniki ilościowe i bilans nakładu pracy studenta, treści merytoryczne, formę weryfikacji efektów kształcenia oraz sugerowaną literaturę podstawową i uzupełniającą.

Studenci zwrócili również uwagę, że sylabusy są udostępnione na stronie internetowej, co ich zdaniem jest szczególnie istotne, ponieważ mają możliwość korzystania z nich w ciągu całego roku i są one przydatnym źródłem informacji na temat prezentowanych treści kształcenia. W ich opinii, wskazane treści programowe znajdują odzwierciedlenie w prowadzonych zajęciach dydaktycznych.

W przedstawionej podczas spotkania opinii studentów, materiały dydaktyczne, zalecane przez nauczycieli akademickich, są przydatne i pozwalają na realizację zakładanych celów i efektów kształcenia.

Studenci mają możliwość ubiegania się o stypendium Rektora dla najlepszych studentów, które zgodnie z art. 174 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym może być przyznane studentom w liczbie nieprzekraczającej 10% studentów danego kierunku. W bieżącym roku akademickim dwudziestu jeden studentów otrzymuje stypendium rektora.

W przedstawionej podczas spotkania opinii studentów, obowiązujące zasady ubiegania się o stypendium Rektora jako stypendium motywacyjnego są odpowiednie i wystarczająco mobilizują do osiągania wysokich wyników w nauce.

Zakres opieki materialnej i socjalnej dla studentów został sformułowany w Regulaminie Przyznawania Pomocy Materialnej i przewiduje wszystkie rodzaje świadczeń pomocy materialnej przewidziane w art. 173 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Przepisy zawarte w Regulaminie przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej są zgodne z obowiązującym prawem.

Uprawnieniami w zakresie przyznawania stypendium socjalnego, stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych oraz zapomogi dysponuje Komisja Stypendialna, której większość, zgodnie z art. 177 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, stanowią studenci. W bieżącym roku akademickim trzynastu studentów ocenianego kierunku otrzymuje stypendia socjalne, trzech studentów specjalne dla osób niepełnosprawnych, zostały przyznane trzy zapomogi.

Należy podkreślić, że decyzje stypendialne nie posiadają uchybień natury formalnej i wydawane są z poszanowaniem przepisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO ocenili proces przyznawania świadczeń pomocy materialnej jako przejrzysty i niebudzący żadnych zastrzeżeń. Jak podkreślali, otrzymują należyte wsparcie w procesie ubiegania się o środki. Pozytywnie oceniono dostęp do informacji dotyczących możliwości ubiegania się o pomoc materialną, w szczególności terminów składania wniosków, wymaganych dokumentów, które są publikowane w formie komunikatów na tablicach informacyjnych oraz stronie internetowej jednostki i Uczelni.

W trakcie przeprowadzanej wizytacji odbyło się spotkanie z przedstawicielami samorządu studenckiego. Jednostka spełnia wymagania ustawy z art. 67 ust. 4 co do odpowiedniego minimalnego udziału przedstawicieli studentów w Radzie Wydziału.

Jednostka zapewnia na potrzeby działalności ustawowej i regulaminowej samorządu studenckiego niezbędną bazę lokalową wyposażoną w sprzęt biurowy i inne środki trwałe potrzebne do prawidłowego funkcjonowania, co potwierdzają członkowie samorządu studenckiego w rozmowie z ZO i co zasługuje na ocenę pozytywną. Tym samym stwierdzić należy, iż Uczelnia spełnia wymóg ustawowy z art. 202 ust. 8.

Władze Jednostki zapewniają niezbędne środki finansowe na działalność samorządu studenckiego w postaci budżetu, co ocenia się pozytywnie. Władze wspierają finansowo i

instytucjonalnie ruch studencki, stymulując wspólnie z samorządem studenckim powstawanie nowych inicjatyw studenckich, także w ramach kół naukowych.

Studenci mają zapewnione wsparcie ze strony Uczelnianego Biura Karier, gdzie mają możliwość zasięgnięcia porady związanej z doбором ścieżki kształcenia a także mogą skonsultować lub uzyskać pomoc w przygotowaniu dokumentów aplikacyjnych o pracę. Biuro Karier należy do Mazowieckiej Sieci Biur Karier, która jest forum wymiany doświadczeń i dzięki, której organizuje dla studentów liczne szkolenia.

Podczas spotkania z ZO PKA studenci przedstawili pozytywne opinie dotyczące systemu opieki naukowej, dydaktycznej, materialnej i socjalnej. Zarówno władze jednostki, jak i inni pracownicy pozytywnie odnoszą się do studentów i oferują swoje wsparcie. W ocenie studentów proces kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja* jest w pełni zgodny z ich oczekiwaniami.

Studenci pozytywnie wypowiadali się o kontakcie z władzami Uczelni oraz obsługą administracyjną, wskazując na indywidualne traktowanie każdego interesanta i życzliwą atmosferę. Zawsze mogą liczyć na pomoc i rzetelną informację od pracowników dziekanatu. W zakresie systemu rozpatrywania wniosków i rozstrzygania skarg, w sytuacjach problematycznych, władze Uczelni i Wydziału w miarę możliwości spotykają się z zainteresowanymi i analizują zgłaszane wnioski lub skargi. Studenci pozytywnie ocenili funkcjonujące w tym zakresie rozwiązania. Zwrócili również uwagę, że zawsze mogą liczyć na pomoc pracowników dziekanatu w kwestii pisania podań i wniosków.

W spotkaniu z ZO PKA wzięło udział około 15 studentów ocenianego kierunku. Studenci stosunkowo aktywnie uczestniczyli w spotkaniu i odpowiadali na wszelkie pytania eksperta ds. studenckich. Studenci zadeklarowali zadowolenie z wyboru Uczelni oraz studiowanego kierunku. Studenci pozytywnie wypowiadali się na temat funkcjonowania Uczelni.

W zakresie pomocy naukowej, studenci podkreślali wsparcie ze strony nauczycieli akademickich. Studentom znane są treści kart przedmiotów zamieszczone na stronie internetowej Uczelni, a także przedstawiane przez nauczycieli akademickich na pierwszych zajęciach. Wspomniane karty zawierają podstawowe elementy, takie jak treści programowe, sugerowaną literaturę, formę zaliczenia przedmiotu, zakładane efekty kształcenia oraz kryteria oceny. W opinii studentów, wskazane treści programowe znajdują odzwierciedlenie w prowadzonych zajęciach.

Studenci uważają, że godziny pracy dziekanatu oraz bibliotek są dostosowane do ich potrzeb. W dziekanacie udostępnione są wzory podań, co ułatwia studentom załatwianie spraw. Studenci dobrze ocenili kontakt z pracownikami dziekanatu.

Studenci posiadają wiedzę na temat opłat za studiowanie. Uważają, że wysokość czesnego jest porównywalna do innych warszawskich Uczelni.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego ocena: *w pełni*

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

7.1) Zasady rekrutacji nie dyskryminują określonej grupy kandydatów, uwzględniają zasadę równych szans. Zasady i procedury rekrutacji są przejrzyste i nie budzą zastrzeżeń.

7.2) Studenci mają zapewniony dostęp do informacji o sposobach weryfikacji efektów kształcenia. System oceny osiągnięć studentów jest zrozumiały, obiektywny i zorientowany na proces uczenia się.

7.3) Studenci nie mają zapewnionej możliwości udziału w programach wymiany międzynarodowej.

7.4) Uczelnia zapewnia studentom odpowiednią opiekę naukową i dydaktyczną oraz materialną. Studenci mają możliwość dodatkowych konsultacji u nauczycieli akademickich. Informacje zawarte w kartach przedmiotów są kompletne i przydatne w procesie uczenia się. Studenci są poinformowani o możliwości ubiegania się i korzystają z pomocy ze środków Funduszu Pomocy Materialnej. Organizacje studenckie, w tym samorząd studencki otrzymują właściwe wsparcie merytoryczne i finansowe na rzecz rozwoju społecznego, zawodowego i kulturalnego studentów.

Kryterium 8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

8.1)

W Uczelni wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia został ustalony i zatwierdzony przez Senat na mocy Uchwały Nr 33/2008 z dnia 30 kwietnia 2008 r. w sprawie Uczelnianego systemu zapewnienia jakości kształcenia. System ten został zmieniony i uaktualniony przez Senat Uchwałą Nr 22/2011-2015 z dnia 15 lutego 2012 r. oraz Uchwałą nr 45/2011-2015 z dnia 12 lutego 2014 r.

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia stanowi załącznik do wymienionej wyżej uchwały. Określono w nim podstawowe cele, strukturę i zadania systemu, a także podmioty realizujące te zadania. *Brak jest natomiast określenia narzędzi systemu oraz procedur mających na celu sprawne jego funkcjonowanie.* Najważniejszą rolę w systemie odgrywają Uczelniana i Wydziałowe Rady ds. Jakości Kształcenia, których zadaniem jest ocena oraz zapewnienie jakości kształcenia w Uczelni. Wydziałowe Rady mają natomiast zapewnić tworzenie planistycznych, organizacyjnych i materiałowych warunków kształcenia zapewniających osiąganie założonych efektów kształcenia na danym kierunku i poziomie kształcenia.

Zarządzeniem nr 10/2010-2011 z dnia 2 lutego 2011 r. rektora powołał Uczelnianą Radę ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowe Rady ds. Jakości Kształcenia, w tym na Wydziale Turystyki i Rekreacji. Zmiany w składzie osobowym rad dokonywane są przez Rektora.

Odpowiedzialność za kompleksowy proces funkcjonowania systemu jakości w Uczelni ponosi Rektor.

Wykonując postanowienia Uchwały Senatu, Rada Wydziału Turystyki i Rekreacji – na posiedzeniu w dniu 15 października 2008 r. zatwierdziła Wydziałowy System Zapewnienia Jakości Kształcenia na kierunku *turystyka i rekreacja*, uaktualniony przez Radę Wydziału Uchwałą nr 2/2012/2013 z dnia 7 listopada 2012 r. oraz po raz kolejny na posiedzeniu w dniu 18 grudnia 2013 r. – Uchwałą nr 6-2013/2014. Powołano również na mocy Uchwały nr 1B-2011-2012 z dnia 26 października 2011 r. Wydziałową Radę ds. Jakości Kształcenia. W czasie wizytacji przedstawiono protokoły z posiedzeń tej rady z lat 2012 – 2014.

W czasie wizytacji przedstawiono sporządzone w maju 2013 r. Sprawozdanie z działalności Rady ds. Jakości kształcenia w roku akademickim 2011/2012, sprawozdania z przeglądu programów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, sprawozdania z hospitacji zajęć dydaktycznych z lat 2010/2011 – 2014/2015.

Na podstawie dokumentów przedstawionych w czasie wizytacji stwierdzono, iż na posiedzeniach Senatu i Rady Wydziału była omawiana problematyka związana z funkcjonowaniem w Uczelni systemu jakości kształcenia, w tym oceny prowadzonego na tym wydziale kierunku studiów.

W myśl Uczelnianego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia (USZJK) programowanie kształcenia w Uczelni opiera się na Krajowych Ramach Kwalifikacji dla

Szkolnictwa Wyższego oraz założeniu budowy programu kształcenia w oparciu o efekty kształcenia.

W swych założeniach celowych System ma wspomagać m. in. podnoszenie jakości kształcenia poprzez monitorowanie standardów akademickich, ocenę procesu kształcenia, ocenę jakości prowadzenia zajęć dydaktycznych, monitorowanie przebiegu badań naukowych i organizacji studiów, warunki kształcenia oraz pozyskiwanie informacji o przebiegu karier zawodowych absolwentów.

Zarządzanie kierunkiem *Turystyka i rekreacja* ma charakter zinstytucjonalizowany i systemowy. Przy ogólnie sprawowanym w Uczelni zarządzaniu scentralizowanym zachowana jest autonomia poszczególnych Wydziałów w obszarach związanych z realizacją strategii rozwoju Wydziału oraz procesem organizacji i przebiegu kształcenia. Struktura zarządzania Wydziałem obejmuje organ jednoosobowy – Dziekana, organ kolegialny – Radę Wydziału, a także kierowników katedr.

Do kompetencji Senatu należy m. in. uchwalanie Regulaminu Studiów, uchwalenia zasad przyjęcia na studia, uchwalanie Uczelnianego systemu zapewnienia jakości kształcenia, ustalanie zasad działania Uczelni oraz wytycznych dla Rad Wydziałów w zakresie wykonywania podstawowych zadań Uczelni, uchwalanie wytycznych dotyczących planów studiów i programów kształcenia oraz tworzenie specjalności w ramach kierunków kształcenia, zatwierdzanie planu badań naukowych i dokonywanie corocznej oceny jego wykonania, rozpatrywanie odwołań od uchwał Rad Wydziałów.

Do kompetencji Rektora należy w szczególności: wydawanie zarządzeń, decyzji i poleceń służbowych we wszystkich sprawach dotyczących funkcjonowania Uczelni niezastrzeżonych do kompetencji innych organów Uczelni, powoływanie i odwoływanie kierowników podstawowych jednostek organizacyjnych, opracowywanie i realizacja strategii rozwoju Uczelni uchwalanej przez Senat, sprawowanie nadzoru nad wdrożeniem i doskonaleniem Uczelnianego systemu zapewnienia jakości kształcenia, sprawowanie nadzoru nad działalnością dydaktyczną Uczelni, podejmowanie decyzji dotyczących organizacji roku akademickiego, sprawowanie kontroli nad działalnością jednostek organizacyjnych Uczelni, przedstawianie Senatowi do uchwalenia wytycznych dotyczących planów studiów i programów kształcenia, ustanawianie przewodniczących komisji egzaminów dyplomowych, wnioskowanie do Senatu o uchwalenie Uczelnianego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Do kompetencji Dziekana należy w szczególności: kierowanie Wydziałem, a tym samym realizacją kształcenia, podejmowanie decyzji dotyczących funkcjonowania Wydziału, opracowanie strategii rozwoju Wydziału zgodnej ze strategią rozwoju Uczelni, sprawowanie nadzoru nad działalnością wewnętrznych jednostek organizacyjnych Wydziału, kierowanie opracowywaniem projektów planów studiów i programów kształcenia, zarządzanie przeprowadzania egzaminów semestralnych i dyplomowych, wdrażanie do realizacji wyników pracy **Wydziałowej Rady ds. Jakości Kształcenia**.

Istotną rolę w zapewnianiu jakości kształcenia i osiągnięcia założonych efektów kształcenia odgrywa wspomniana powyżej Wydziałowa Rada ds. Jakości Kształcenia, składająca się z nauczycieli akademickich i studentów kierunku. Jest ona elementem Uczelnianego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia ALMAMER Szkoły Wyższej. Jej miejsce w Uczelnianym Systemie Zarządzania Jakością Kształcenia przedstawia poniższy schemat.

Podstawowym zadaniem Wydziałowej Rady ds. Jakości Kształcenia jest tworzenie planistycznych, organizacyjnych i materiałowych warunków kształcenia zapewniających osiągnięcie założonych efektów kształcenia.

Ocena efektywności działań przebiega w oparciu o ocenę realizacji: harmonogramu doskonalenia procesu dydaktycznego, harmonogramu doskonalenia dydaktycznego i naukowego kadry oraz harmonogramu doskonalenia organizacyjnego i informacyjnego.

Procedura określania efektów kształcenia odbywa się na poziomie Wydziału i poziomie ogólnouczelnianym. **Przedmiotowe efekty kształcenia** są projektowane przez poszczególnych nauczycieli akademickich prowadzących dany przedmiot, a następnie ujednolicane podczas posiedzeń pracowników Katedry. Kierownicy Katedr przedstawiają przedmiotowe efekty kształcenia na posiedzeniu Rady Wydziału, która po ich analizie i ewentualnych poprawkach przyjmuje je w drodze uchwały.

Kierunkowe efekty kształcenia są projektowane przez doraźny Zespół ds. określenia kierunkowych efektów kształcenia powołany przez Wydziałową Radę ds. Jakości Kształcenia. Efekty swojej pracy Zespół prezentuje na Wydziałowej Radzie ds. Jakości Kształcenia, która następnie po ich przyjęciu przedstawia je na Radzie Wydziału celem zatwierdzenia. Uchwalone przez Radę Wydziału kierunkowe efekty kształcenia są uchwalane przez Senat ALMAMER Szkoły Wyższej.

Zarówno przedmiotowe jak i kierunkowe efekty kształcenia są upubliczniane na stronie internetowej Uczelni.

Doskonalenie programów kształcenia i ich efektów odbywa się przy czynnym udziale Rady ds. Jakości Kształcenia, w ramach, której dokonuje się analizy i oceny programów kształcenia z uwzględnieniem uwag i postulatów zgłaszanych przez interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych. Wśród interesariuszy zewnętrznych szczególną rolę w zakresie doskonalenia programów kształcenia odgrywają pracodawcy, u których realizowane są praktyki na studiach pierwszego stopnia. To ich uwagi w pierwszej kolejności brane są pod uwagę w procesie ewaluacyjnym. Wśród interesariuszy wewnętrznych w ewaluacji programów kształcenia biorą nauczyciele akademicki skupieni w poszczególnych Katedrach oraz przedstawiciele studentów biorący czynny udział w pracach Rady Wydziału Turystyki i Rekreacji i Politologii oraz pracach Wydziałowej Rady ds. Jakości Kształcenia.

System monitorowania działalności na kierunku ma budowę hierarchiczną co pozwala na zapewnienie pełnej jego skuteczności. **Jako narzędzie pomiaru efektów kształcenia** wykorzystywany jest mechanizm analizy: planów studiów i programów kształcenia, arkuszy hospitacji, ankiet oceny nauczycieli, oceny prac zaliczeniowych w ramach pracy własnej studenta, systemu oceny i zaliczania praktyk studenckich na studiach pierwszego stopnia, analizy egzaminów semestralnych i dyplomowych. **W zakresie monitorowania realizacji efektów kształcenia** wykorzystywane są m.in.: badanie opinii pracodawców, analiza oceny praktyk studenckich dokonywana przez studentów i pracowników, badanie losów absolwentów.

Źródłem informacji o procesie przebiegu osiągania efektów kształcenia są prowadzone na wydziale hospitacje zajęć. Wyniki ocen ankietowych są brane pod uwagę w procesie kadrowym, w tym zatrudniani, awansie oraz okresowych przeglądach zasobów kadrowych.

Wśród narzędzi weryfikacji semestralnych osiągnięć studentów jak już wcześniej wspomniano wykorzystywane są: testy z użyciem skanera, egzaminy pisemne, prace kontrolne, w tym prezentacja i esej. Weryfikacja umiejętności opiera się na przeprowadzaniu egzaminów praktycznych, prezentacji i odgrywania ról. W sesji egzaminacyjnej zwyczajnej egzaminy i zaliczenia mają formę pisemną, w tym z użyciem technik informacyjnych oraz praktyczną w przypadku niektórych przedmiotów. Sposób weryfikacji zakładanych efektów kształcenia jest opisany w karcie opisu przedmiotu. Weryfikacja efektów uzyskanych w wyniku odbycia praktyk została przedstawiona w karcie praktyki. **Proces dyplomowania studenta** odbywa się zgodnie z postanowieniami Regulaminu Studiów, Uczelnianego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia oraz systemu Wydziałowego. **Proces dyplomowania na studiach drugiego stopnia odbywa się podobnie, ale** student pisze pracę magisterską pod kierunkiem kierownika naukowego ze stopniem lub tytułem naukowym, spośród doktorów, doktorów habilitowanych i profesorów wyznaczonego przez Dziekana. Tematyka poszczególnych seminariów magisterskich i przykładowe tematy prac

magisterskich udostępniane są studentom nie później niż na miesiąc przed rozpoczęciem seminariów magisterskich.

Zapobieganie zjawiskom patologicznym związanym z procesem kształcenia ma charakter wielowątkowy i przebiega w całym okresie kształcenia. Dodatkowym elementem mającym wpływ na przeciwdziałanie zjawiskom patologicznym jest przyjęty w Uczelni system przygotowania studenta do weryfikacji efektów kształcenia oraz procesu dyplomowania. Proces dyplomowania przebiega zgodnie z zasadami określonymi w Regulaminie Dyplomowania. Uczelnia od roku akademickiego 2012/2013 korzysta na podstawie umowy licencyjnej z Podkarpackiej Platformy Antyplagiatowej. Każda praca dyplomowa jest poddawana procedurze antyplagiatowej określonej w regulaminie postępowania antyplagiatowego z dnia 20 grudnia 2013 r. wprowadzony zarządzeniem Rektora Nr 6/2013-2014. Procedura postępowania weryfikacyjnego przebiega w trzech etapach.

Podsumowując, należy stwierdzić, iż **przyjęte rozwiązania są logiczne i spójne wewnętrznie oraz obejmują całość pracy Wydziału.**

8.2).

Interesariusze zewnętrzni, jak i wewnętrzni biorą udział w procesie określania zakładanych efektów kształcenia. Procedura ich udziału jest tożsama z mechanizmem ewaluacji programów kształcenia.

Szczególnym rodzajem interesariuszy zewnętrznych, od których Uczelnia ma możliwość przyjmowania sugestii i uwag dotyczących ewentualnych zmian w procesie kształcenia oraz w zakresie efektów kształcenia i ich weryfikacji są absolwenci Uczelni. W Uczelni od czerwca 2003 r. działa Klub Absolwenta ALMAMER, a od maja 2010 r. została uruchomiona zakładka na Uczelnianej stronie internetowej *Liderzy Sukcesu ALMAMER* – nieformalny system monitorowania karier zawodowych absolwentów w ramach, którego każdy absolwent mógł upublicznić swój wizerunek i pochwalić się swoim sukcesem zawodowym. W roku akademicki 2011/2012 Uczelnia była w trakcie opracowywania, przez Zespół ds. monitorowania karier absolwentów, stosownych procedur mających na celu efektywne monitorowanie losów absolwentów. Przedmiotowy Zespół działał w ramach Centrum Promocji Karier i był powołany na Kolegium Rektorskim w dniu 23.11.2011 r. Efektem pracy Zespołu było przyjęcie uchwałą Senatu nr 25/2011-2015 z dnia 23 maja 2012 r. Uczelnianego **Programu Monitorowania Losów Absolwenta w ALMAMER Szkole Wyższej**. W ramach przyjętego systemu każdy absolwent w momencie odbioru dyplomu ukończenia studiów – na zasadzie dobrowolności – może podpisać deklarację uczestnictwa w programie monitorowania losów absolwentów oraz wyrazić zgodę na korzystanie i przetwarzanie jego danych osobowych na potrzeby sprawnego działania programu monitorującego. Przyjętą zasadą jest, iż badania mają postać ankietową i charakter panelowy. Pierwszy panel badań następuje po trzech latach, a drugi po pięciu latach.

Udział studentów w procesie zapewniania jakości kształcenia na ocenianym kierunku odbywa się głównie poprzez formalny udział przedstawicieli w pracach Rady Wydziału. Przedstawiciele tej grupy wewnętrznych interesariuszy wchodzi w skład Wydziałowej Rady ds. Jakości Kształcenia.

Podczas spotkania z ZO studenci wykazali niewielkie zainteresowanie kwestią jakości kształcenia. Studenci są zadowoleni z poziomu jakości kształcenia i nie widzą potrzeby zmian.

Przedstawiciele samorządu podkreślali, że kwestie związane z jakością kształcenia są poruszane na posiedzeniach Rady Wydziału, w których biorą udział, nie widzą potrzeby uczestniczenia w innych gremiach zajmujących się jakością kształcenia. Rekomenduje się władzom jednostki włączenie przedstawicieli studentów w gremia zajmujące się jakością kształcenia.

Na ocenianym kierunku, po każdej sesji egzaminacyjnej odbywa się badanie opinii dotyczącej jakości zajęć dydaktycznych. Jest to anonimowa ankieta w formie papierowej, którą studenci uzupełniają na ostatnich zajęciach. Ankieta składa się z siedmiu pytań zamkniętych dotyczących prowadzenia przedmiotu. Wyniki ankietyzacji są opracowywane po zakończeniu roku akademickiego. Ze zbiorczymi zestawieniami wyników ankiety zapoznaje się Rada Wydziału.

Obecni na spotkaniu z ZO studenci nie posiadają informacji na temat realnego wpływu ankiet na efektywne zmiany w procesie doskonalenia kultury jakości kształcenia, jednak nie wyrażają oni jednocześnie zainteresowania tą kwestią. Rekomenduje się władzom jednostki intensyfikację działań informacyjnych o prowadzonej ankietyzacji.

Jednostka przestrzega regulacji dotyczących udziału studentów w organach kolegialnych, co potwierdza przedstawiony podczas wizytacji skład osobowy Rady Wydziału. Liczba studentów uczestniczących w posiedzeniach Rad Wydziału stanowi wymagane 20% składu tego organu, zgodnie z art. 67 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Przedstawiciele Samorządu Studentów pozytywnie oceniają swój wkład w prace organów kolegialnych. Deklarują obecność na posiedzeniach, co potwierdza dokumentacja w postaci protokołów. Członkowie Samorządu Studenckiego nie posiadają wiedzy na temat działalności Parlamentu Studentów RP nie są również zainteresowani działalnością PSRP.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/biblioteka	Działalność naukowa	Działalność między-narodowa	Organizacja kształcenia
Wiedza	+/-	+	+	+/-	+/-	+
umiejętności	+/-	+	+	+/-	+/-	+
kompetencje społeczne	+/-	+	+	+/-	+/-	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia- pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego - ocena: *w pełni*

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

8.1) Wewnętrzny system zapewnienia jakości w Uczelni został opracowany i uchwalony już 2008 roku, a uaktualniony w 2012 roku. Główne efekty funkcjonowania dotyczą: projektowania kierunku, weryfikacji efektów, ankietyzacji studentów, a elementy monitorowania losów absolwenta wymagają pełniejszego opracowania i wdrożenia.

8.2) Rola interesariuszy zewnętrznych w modyfikacji koncepcji kształcenia jest znaczący. Udział studentów w Radzie ds. Jakości Kształcenia został zapewniony. Istnieje potrzeba zwiększenia świadomości wśród studentów o potrzebie funkcjonowania tego systemu.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		Wyróżniająco (6)	W pełni (5)	Znacząco (4)	Częściowo (3)	Niedostatecznie (2)

1	Koncepcja rozwoju kierunku		X			
2	Cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji			X		
3	Program studiów		X			
4	Zasoby kadrowe		X			
5	Infrastruktura dydaktyczna			X		
6	Prowadzenie badań naukowych		X			
7	System wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8	Wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Podsumowanie:

- Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku związana jest z realizacją praktycznego profilu studiów. Uczelnia realizuje strategię rozwoju, która jest zgodna z koncepcją kształcenia o profilu praktycznym. Proces dydaktyczny ma charakter tradycyjny i odnosi się to zarówno do programu studiów jak i form jego realizacji. Zakres wyboru ścieżki edukacyjnej przez studentów jest ograniczony do wyboru jednej z dwóch specjalności. Bardzo mała liczba studentów na studiach pierwszego i drugiego stopnia umożliwia uruchomienie tylko jednej lub dwóch specjalności.
- Koncepcja i efekty kształcenia są konsultowane w ramach rozwiniętej sieci współpracy z interesariuszami zewnętrznymi. Dobre relacje z otoczeniem pracodawców przekładają się na pozyskanie informacji dotyczących praktycznych umiejętności kształconych. Informacje te są wykorzystywane przy ustalaniu programu studiów oraz obowiązkowej praktyki zawodowej.
- Przyjęty na kierunku *turystyka i rekreacja* opis zakładanych efektów kształcenia jest niespójny i wymaga uporządkowania. Na ocenianym kierunku nie określono dla każdego z wymienionych 4 obszarów kształcenia procentowego udziału ECTS w łącznej liczbie punktów ECTS.
- Efekty kształcenia zostały określone dla ocenianego kierunku w sposób zrozumiały dla odbiorców informacji i pozwalają na stworzenia przejrzystego systemu ich weryfikacji.
- Stosowany na Wydziale system oceny osiągnięć studenta wymaga uzupełnienia, szczególnie na poziomie kart przedmiotowych, w których nie są wskazane sposoby weryfikacji każdego przedmiotowego efektu kształcenia.
- Zasady dyplomowania są precyzyjnie określone. ZO stwierdza jednak, że analiza wybranych prac etapowych wykazała braki świadczące o nieodpowiednim ich przeprowadzaniu i archiwizacji.
- Wydział rozpoczął prowadzenie monitoringu losów zawodowych absolwentów. Jednostka monitoruje losy zawodowe absolwentów poprzez proces ankietyzacji.

Wskazane jest wykorzystywanie wyników badań zawodowych losów absolwentów wizytowanego kierunku do doskonalenia programu kształcenia.

- Program studiów pozwala na realizację założonych efektów kierunkowych oraz przedmiotowych w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, a także uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta.
- Praktyki zawodowe umożliwiają weryfikację efektów kształcenia w zakresie umiejętności. Program i wymiar praktyk studenckich, termin ich realizacji oraz doboru miejsc, w których się odbywają, a także cele i efekty kształcenia określone dla tych praktyk ocenia się pozytywnie.
- System punktacji ECTS wymaga poprawy, ze względu na niewłaściwie oceniony w większości przedmiotów nakład pracy własnej studenta (godziny bez kontaktu z nauczycielem akademickim).
- Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych prowadzących zajęcia na kierunku *turystyka i rekreacja* studiów I i II stopnia w profilu praktycznym oraz struktura ich kwalifikacji jest wystarczająca dla osiągnięcia założonych celów kształcenia i deklarowanych efektów - wystarcza dla realizacji przyjętych efektów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Wymóg minimum kadrowego jest spełniony.
- Infrastruktura dydaktyczna Uczelni jest wystarczająca dla realizacji procesu dydaktycznego kierunku. Studenci mają dostęp do komputerów i Internetu. Uczelnia dysponuje bazą lokalową dostosowaną do potrzeb osób niepełnosprawnych. Zbiory Biblioteki są wystarczające dla realizacji procesu dydaktycznego.
- Brak informacji o specjalistycznym oprogramowaniu wykorzystywanym podczas zajęć dydaktycznych. Zaplecze dla prowadzenia zajęć praktycznych powinno zostać wzbogacone.
- Tematyka badań naukowych prowadzonych przez pracowników ocenianej Uczelni wykazuje istotne powiązania z realizowanym kierunkiem *turystyka i rekreacja*.
- Studenci nie uczestniczą w badaniach naukowych. Spotkania w ramach kół mają charakter dyskusji na temat zainteresowań.
- Studenci nie mają zapewnionej możliwości udziału w programach wymiany międzynarodowej.
- Wewnętrzny system zapewnienia jakości w Uczelni został opracowany i uchwalony już 2008 roku, a obecny kształt jest z 2012 roku. Główne efekty funkcjonowania dotyczą: projektowania kierunku, weryfikacji efektów, ankietyzacji studentów, a elementy monitorowania losów absolwenta wymagają pełniejszego opracowania i wdrożenia.
- Rola interesariuszy zewnętrznych w modyfikacji koncepcji kształcenia jest znaczący. Udział studentów w Radzie ds. Jakości Kształcenia został zapewniony.

W odpowiedzi na raport z wizytacji Uczelnia odniosła się od uwag w nim zawartych, informując, iż podjęte zostały działania naprawcze w zakresie wszystkich obszarów wskazanych w tym raporcie.

Poinformowano, iż zgodnie z zaleceniami PKA dokonała właściwego przyporządkowania kierunku *turystyka i rekreacja* i związanych w nim kierunkowych efektów kształcenia na studiach I i II stopnia do obszaru nauk społecznych, dziedziny nauki społeczne, nauki ekonomiczne i nauki prawne – dyscypliny: socjologia, pedagogika, ekonomia, nauki o zarządzaniu i prawo, obszaru nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej, dziedziny nauki o zdrowiu i nauki o kulturze fizycznej obszaru nauk przyrodniczych dziedziny nauki o ziemi i dyscypliny geografia oraz obszaru nauk humanistycznych dziedziny nauki humanistyczne i dyscypliny: filozofia, historia sztuki oraz nauk o zarządzaniu. Biorąc powyższe pod uwagę kryterium2 zostało ocenione jako *w pełni*.

Tabela nr 3 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		Wyróżniająco (6)	W pełni (5)	Znacząco (4)	Częściowo (3)	Niedostate- cznie (2)
2	Cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			